บทที่ 4
การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในประเทศไทย

4.1.ความเป็นมาของการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามกฎหมายไทย

จากการที่กฎหมายระหว่างประเทศ ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิประโยชน์แก่ นักแสดง , ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง และองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ ในฐานะที่เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่งานสร้างสรรค์ของผู้สร้างสรรค์ออกสู่สาธารณชน สิทธิที่บุคคลทั้งสามประเภทได้รับเป็นที่รู้จักกันในนาม " สิทธิข้างเคียง " (neightbouring right)

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียงเฉพาะการแพร่เสียงแพร่ภาพ และโสตทัศนวัสดุ[1] ในฐานะงานอันมีลิขสิทธิ์ แต่มิได้บัญญัติให้ความคุ้มครองแก่สิทธิของนักแสดง เนื่องจากหลักกฎหมายไทยจะให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์งาน หรือ ผู้รับโอนลิขสิทธิ์เท่านั้น[2] นักแสดงซึ่งโดยทั่วไปแล้วไม่ใช่ผู้สร้างสรรค์งานเป็นแต่เพียงผู้ถ่ายทอดงานนั้น นักแสดงจึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์พ.ศ.2521การบันทึกการแสดงหรือการแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงของนักแสดง จึงไม่เป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงอีกทั้งการแสดงไม่เป็นทรัพย์สินที่จะสามารถครอบครองได้ตามมาตรา 1336 จึงต้องอาศัยการตีความในเรื่องทรัพย์ซึ่งเป็นวัตถุไม่มีรูปร่างแต่อาจถือเอาได้[3] อาจฟ้องร้องดำเนินคดีฐานละเมิดหรือ ผิดสัญญาซึ่งเป็นการยุ่งยากในการนำสืบนิติสัมพันธ์และความเสียหายที่นักแสดงได้รับ

4.2. การคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537

กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537[4] ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงไว้ในหมวด 2 ซึ่งผู้ยกร่างได้เจตนาจะไม่ให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในฐานงานอันมีลิขสิทธิ์ เช่นเดียวกับผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง หรือ องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ เนื่องจากหลักพื้นฐานลิขสิทธิ์จะให้

---

[1]ดูมาตรา 4 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2521

[2]ชาติชาย กิติสารศักดิ์, " การให้ความคุ้มครองสิทธิข้างเคียง " หน้า 503.

[3]ดูมาตรา 88 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

[4]ประกาศในราชกิจจานุเษกษา เล่ม 111 ตอนที่ 59 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2537 และมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 90 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเษกษา คือ วันที่ 22 มีนาคม 2538

ความคุ้มครองงานสร้างสรรค์ที่แสดงออกสามารถสัมผัสได้[5] มีความคงทดเพื่อการรับรู้ในระยะเวลาหนึ่ง เช่น หนังสือ , รูปเขียน ส่วนสิทธิของนักแสดงเป็นการคุ้มครองลักษณะ หรือ ลีลาการแสดงออกหรือบุคลิกภาพของบุคคล เช่น นักแสดงได้แสดงเป็นตัวละครที่ชื่อ โกโบริ ในละครโทรทัศน์เรื่อง คู่กรรม การแสดงออกจะแตกต่างกับนักแสดงคนอื่นที่แสดงเป็นโกโบริ ความชื่นชอบของสังคมก็จะแตกต่างกัน

กฎหมายลิขสิทธิ์ของหลายประเทศ อาทิเช่น ประเทศญี่ปุ่น อังกฤษ หรือ เยอรมันได้บัญญัติการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงไว้ในกฎหมายลิขสิทธิ์แต่ได้แยกหมวดการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงไว้โดยเฉพาะทำนองเดียวกับกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทย เนื่องจากเห็นว่าสิทธิของนักแสดงเป็นสิทธิที่คาบเกี่ยวกับลิขสิทธิ์ของผู้สร้างสรรค์ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของลิขสิทธิ์ แต่สิทธิของนักแสดงเป็นสิทธิขยายเพิ่มขึ้นในฐานะผู้เผยแพร่งานเช่นเดียวกับผู้แปลหรือผู้พิมพ์งานลิขสิทธิ์[6] ดังนั้นผู้ยกร่างจึงได้แยกบัญญัติสิทธิของนักแสดงไว้เป็นเอกเทศ แต่ยังคงรวมอยู่ในกฎหมายลิขสิทธิ์

4.2.1. คำจำกัดความคำว่า " นักแสดง " และ " งานการแสดง "

มาตรา 4 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537ได้ให้คำนิยามคำว่า " นักแสดง " หมายถึง ผู้แสดง,นักดนตรี,นักร้อง,นักเต้น,นักรำ,และผู้ซึ่งแสดงท่าทาง, ร้อง ,กล่าว ,พากย์ แสดงตามบทหรือในลักษณะอื่นใด "

คำว่า " นัก " หรือ " ผู้ " ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายเช่นเดียวกัน คือ คำใช้แทนคำว่า " คน " ดังนั้น นักแสดงจะหมายถึงบุคคลธรรมดา [7] (natural person) เท่านั้น เช่น กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศญี่ปุ่น " บุคคลธรรมดาเท่านั้นเป็นนักแสดง นิติบุคคลไม่สามารถเป็นนักแสดงได้ " [8]

---

[5]มาตรา 6 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 " งานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ได้แก่งาน..... ของผู้สร้างสรรค์ไม่ว่างานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบอย่างใด "

[6]WIPO . "Background reading material on Intellectual property ", P.218.

[7]ธัชชัย ศุภผลศิริ, " คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537", (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติธรรม ,2539) , หน้า 27.

[8]Shiji Matsumoto . Protection of Performers and Producers of Phonograms . Regional Copyright Seminar for Asia and Pacific . P.146.

" นักแสดง " คือ ผู้แสดงบทบาทของตัวละครในนวนิยายเรื่องหนึ่ง โดยเป็นผู้แปลหรือ ถ่ายทอดคำบรรยายตามตัวอักษรเป็นสิ่งมีชีวิตจริง[9] หรือ กรณีผู้กล่าว หมายถึง พิธีกร , โฆษก หรือ ดีเจ

เนื่องจากเป็นการยากที่จะบัญญัติคำจำกัดความคำว่า " นักแสดง " ได้ชัดเจนอีกทั้งกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พึ่งจะบังคับใช้การตีความที่ชัดเจนจึงยังไม่ปรากฏ ผู้เขียนจึงขอนำหลักการในกฎหมายต่างประเทศมาเสนอเป็นแนวทาง นักแสดง ตามคำจำกัดความของอนุสัญญาโรมจะหมายถึง ผู้แสดง,นักร้อง , นักดนตรี, นักเต้นรำ, และบุคคลอื่นๆที่ทำการแสดง , ร้อง , กล่าว ,พากย์แสดงตามบท หรือ การแสดงในลักษณะอื่นใดของงานวรรณกรรม หรือ ศิลปกรรม " ซึ่งจะรวมถึงผู้ควบคุมวงดนตรี , นักร้องประสานเสียง, ผู้แสดงละครใบ้(pantomims) หรือ ผู้พูดกลอนสด(inprovisalor) และผู้ซึ่งแสดงเพื่อวัตถุประสงค์ของการบันทึกการแสดงมากกว่าจะแสดงต่อสาธารณะ เช่น หนังสือพูดได้ (talking book) หรือ ผู้พากย์ภาพยนตร์ หรือ ผู้ซึ่งการแสดงถูกนำมาบันทึกร่วมกับการแสดงของบุคคลอื่นโดยเทคนิคการตัดต่อ [10]

" นักแสดง " ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศญี่ปุ่น[11] จะหมายถึงผู้แสดง, นักเต้น,นักร้องและบุคคลอื่นที่แสดง จะรวมถึงนักแสดงให้ความบันเทิงประเภทอื่นๆ ด้วย เช่น นักกายกรรม,นักมายากล

" นักแสดง " ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศอังกฤษ[12] จะหมายถึง ผู้แสดงงานนาฏกรรม, ดนตรีกรรม , การเต้น ,การแสดงละครใบ้ , การอ่าน หรือ กล่าวงานวรรณกรรม และผู้แสดงหลากหลาย เช่น นักกายกรรม , นักเล่นกล , นักแสดงตลก

---

[9]เรียบเรียงจาก ฉันทนา ไชยชิต " คุณธรรมหลักของพระเอกในนวนิยายของ เออร์เนสต์ เฮมิงเวย์ ในทัศนะของผู้อ่านคนไทย " งานวิจัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ลำดับที่ 24 (โครงการเผยแพร่งานวิจัยจุฬาลงกรณ์ : กันยายน 2533)

[10]WIPO, " The Model Law concerning the protection of performer producer of phonograms and broadcasting organization with a commentary on it ", P. 7.

[11]ดูมาตรา 2 (1) ของกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศญี่ปุ่น ค.ศ. 1992

[12]ดูมาตรา 2 (1) ของกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศอังกฤษ ค.ศ. 1988

" นักแสดง " ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศเยอรมัน[13] จะหมายถึง ผู้ซึ่งกล่าวหรือแสดงงาน หรือ ผู้ที่มีส่วนร่วมในฐานะนักแสดงในการกล่าวหรือแสดงงาน

กฎหมายลิขสิทธิ์ต่างประเทศจะไม่ให้ความคุ้มครองแก่ นักกีฬา แม้ว่าการแข่งขันกีฬาบางประเภทจะมีการแสดงงานนาฏกรรมประกอบอยู่ด้วยก็ตาม เช่น สเก็ตน้ำแข็งลีลา เนื่องจากการแสดงจะต้องเป็นการสื่อความหมายในทางศิลปะหรือทางบันเทิง[14]

ปัญหาว่า " ผู้แสดง " จำเป็นต้องเป็นนักแสดงอาชีพ หรือ ใช้ทักษะหรือไม่ เช่น การร้องเพลงในงานที่ได้รับเชิญเป็นครั้งคราว ผู้เขียนเห็นว่าโดยหลักพื้นฐานของลิขสิทธิ์ " ผู้สร้างสรรค์ต้องใช้ความรู้ความสามารถพอสมควร ในการสร้างสรรค์เพื่อให้ได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์[15] ดังนั้นนักแสดงที่จะได้รับความคุ้มครองจะต้องมีการฝึกฝนลงทุนลงแรงในการฝึกซ้อมหรือต้องใช้พรสรรค์ที่มีอยู่เพื่อแสดงออก ผู้แสดงไม่ว่าจะเป็นนักแสดงที่มีชื่อเสียง หรือ นักแสดงสมัครเล่น ยอมได้รับความคุ้มครองในฐานะนักแสดงเท่าเทียมกัน ในทางตรงกันข้ามหากเป็นการกระทำที่ไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์เช่น การเดิน, นั่ง,หรือนอน โดยมิได้สร้างสรรค์สิ่งใดเป็นพิเศษก็ยอมไม่ถือว่าเป็นนักแสดง ส่วนปัญหาการละเมิดสิทธิของนักแสดงสมัครเล่นจะเกิดขึ้นหรือไม่นั้น ผู้เขียนเห็นว่าขึ้นอยู่กับว่างานการแสดงนั้นจะมีคุณค่าทางเศรษฐกิจหรือไม่ หากเป็นงานที่ไม่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจคงไม่มีผู้ใดประสงค์ที่จะแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

ปัญหาที่ว่า ผู้แสดงที่มีส่วนร่วมในการแสดงควรได้รับความคุ้มครองในฐานะนักแสดงหรือไม่ ในแนวความคิดของนักแสดง " ไม่ว่าจะได้รับมอบหมายให้แสดงบทใดก็ตาม ต้องไม่คิดว่าบทนั้นเล็กไม่มีความสำคัญอะไร ในฐานะนักแสดงมีหน้าที่หาวิธีทำให้บทนั้นเป็นที่พอใจแก่ผู้ชม"[16] หรือ กรณีวงออเคสตร้า การบรรเลงเครื่องดนตรีแต่ละชิ้นจะถูกกำหนดโดยผู้เขียนบทเพลงหรือ ผู้ควบคุม ผู้เขียนเห็นว่าไม่ว่านักแสดงผู้นั้นจะแสดงเพียงบทเล็กหรือบทไม่สำคัญ ก็ยอมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในฐานะนักแสดงเท่าเทียมกัน อย่างไรก็ตามหากเป็นเพียงการร่วมโดยมิได้มีเจตนาเพื่อแสดงก็ยอมไม่ถือว่าเป็นการแสดง เช่น นักแสดงที่เล่นเกมส์แข่งขันชิงรางวัล

---

[13]ดูมาตรา 73 ของกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศเยอรมัน ค.ศ. 1990

[14]ธัชชัย ศุภผลศิริ,"คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537", หน้า 233.

[15]เรื่องเดียวกัน , หน้า 111.

[16]สดใส พันธุมโกมล,"การวิเคราะห์ปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของนักแสดงในการกำกับการแสดงละครสมัยใหม่แนวต่างๆในประเทศไทย ", หน้า 20

ปัญหากรณี " นักแสดงประกอบ หรือ หางเครื่อง หรือ ผู้แสดงประกอบเพียงพูดหรือเพียงแสดงท่าทาง " ควรได้รับความคุ้มครองในฐานะนักแสดงหรือไม่ กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศเยอรมันได้ให้ความคุ้มครองผู้ที่ร่วมแสดงในการแสดงด้วย[17] ผู้เขียนจึงเห็นว่าบุคคลดังกล่าวควรได้รับการคุ้มครองเช่นเดียวกัน เนื่องจากการแสดงในแต่ละครั้งอาจจะต้องใช้องค์ประกอบหลายประการเพื่อให้การแสดงนั้นได้อรรถรสแก่ผู้ชมอย่างสมบูรณ์

4.2.2. งานการแสดง

คำจำกัดความ " งานการแสดง " พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ไม่ได้ให้คำจำกัดความของงานการแสดง ในการยกร่างผู้ยกร่างได้นำเอาอนุสัญญาโรม ค.ศ.1961 มาพิจารณาซึ่งอนุสัญญาโรมได้ให้คำจำกัดความว่า"เป็นการแสดงในลักษณะอื่นใดของงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม " ซึ่งต้นร่างพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้มีการบัญญัติข้อความดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาโรม แต่ข้อความดังกล่าวได้มีการแก้ไขเพื่อให้ครอบคลุมการแสดงทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นงานวรรณกรรมหรือศิลปกรรม[18] ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ผู้ยกร่างเจตนาจะให้ครอบคลุมการแสดงทุกประเภท ไม่ว่าการแสดงนั้นจะได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์หรือไม่ เช่น การแสดงพื้นบ้านของไทยซึ่งมีมากมายหลายชนิด เช่น ลิเก, ลำตัด,หมอรำ,มโนห์รา หรือการแสดงที่ตกเป็นสาธารณะแล้วก็ตาม ซึ่งปัจจุบันได้มีการการแก้ไขคำนิยามของอนุสัญญาโรมทั้งนี้เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ นักแสดงพื้นบ้าน folklors เช่น การแสดงเพลงพื้นบ้าน folk songs การเต้นรำพื้นบ้าน folk dances การแสดงโดยใช้เครื่องดนตรีพื้นบ้าน instrumental folkmusicการแสดงละครพื้นบ้าน folk plays การแสดงร้อยกรองและนิทานพื้นบ้าน folk poetry and folk tales[19]

การแสดงตามอนุสัญญาโรม หมายถึง การแสดงที่ปรากฏออกมาด้วยการเคลื่อนไหวของนักแสดง รวมถึงการพูด , การแสดงละครใบ้ , การแต่งกลอนสด หรือ การอ่านออกเสียง เช่น talking book งานการแสดงไม่ว่าจะเป็นงานตามกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่ หรือเป็นงานที่ตกเป็นสาธารณสมบัติแล้ว ผู้แสดงจะได้รับความคุ้มครองในฐานะสิทธิของนักแสดง

---

[17] Eugen Ulmer and Haus Hugo von Rauscher auf Weeg, " Germany (Fedenal Republic) ", Internation Copyright and Neighboring Rights ", P.435.

[18] ธัชชัย ศุภผลศิริ," คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537", หน้า 233.

[19] ดูมาตรา 2 (a) ของร่างสนธิสัญญาเพื่อการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงและผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง ค.ศ. 1996

ปัญหาว่า การแสดงต้องมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรหรือไม่ ซึ่งอาจเกิดปัญหาเนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์พ.ศ. 2537 บัญญัติว่า " และผู้ซึ่งแสดงท่าทาง ร้อง กล่าว พากย์ แสดงตามบท " ดังนั้น นักแสดงที่จะได้รับความคุ้มครองจะต้องเป็นผู้ที่แสดงตามบท ซึ่งต้องมีการบันทึกไว้ก่อนหรือไม่ ในเรื่องนี้อาจพิจารณาจากอนุสัญญาเบอร์นที่ได้อธิบายถึงการแสดงปาฐกถา การกล่าวสุนทรพจน์ การเทศนา หรือคำสั่งสอน และงานอื่นที่มีลักษณะเดียวกัน โดยทั่วไปเป็นงานเกี่ยวกับการพูด " Oral works " ไม่จำต้องมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร หรืองานประดิษฐ์ท่าระบำปลายเท้า(Choregraphic work) หรือการแสดงละครใบ้ ไม่จำเป็นต้องมีการบันทึกไว้[20] เนื่องจากเป็นการยากที่จะบรรยายเป็นตัวอักษรประกอบกับการถ่ายทอดโทรทัศน์มีการตัดต่อภาพ ทำให้การแสดงไม่ต่อเนื่องและกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศอังกฤษ ได้ให้ความคุ้มครองการแสดงที่ไม่ได้บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร[21] เนื่องจากการบันทึกงานลิขสิทธิ์ไม่เป็นเงื่อนไขการได้ลิขสิทธิ์ [22]

ผู้เขียนเห็นว่าการแสดงของนักแสดง ไม่จำต้องบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์ก็ยอมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เนื่องจากการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงเป็นการคุ้มครองต่อการกระทำของนักแสดงไม่จำต้องแสดงตามบท หรือ โครงเรื่อง ก็ยอมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย เช่น การร้องลำตัด เพลงอีแซว ลิเก หรือหมอลำ นักแสดงอาจแสดงโดยไม่ต้องคิดมาก่อน หรือการกล่าวสุนทรพจน์ไม่จำเป็นต้องมีการร่างคำกล่าวไว้ก่อน ยอมได้รับความคุ้มครองในฐานะสิทธิของนักแสดง แต่การแสดงควรมีการแสดงออกโดยวิธีหรือรูปแบบใด การแสดง[23] คือ การแสดงออกซึ่งความคิดในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ไม่ใช่ความคิดที่อยู่ภายใน (Idea) เท่านั้น การแสดงออกจะรวมกับการที่นักแสดงได้แสดงออกมาทุกกรณีไม่ว่าโดยธรรมชาติหรือจงใจให้เกิดขึ้น[24] เพราะฉะนั้นการแสดงที่จะได้รับความคุ้มครองต้องมีการแสดงออกอย่างใดอย่างหนึ่ง

---

[20]WIPO, " Guide to the Berne Convention for the Protection of Literary and Artist works ", Geneva 1978, P.14.

[21]Gerald Dworkin & Richard D. Taylor , " Blackstone's Guide to the Copyright, Designs & Patents Act 1988. " P.218.

[22]ธัชชัย ศุภผลศิริ," คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537", หน้า 97.

[23]เรื่องเดียวกัน , หน้า 87.

[24] สดใส พันธุมโกมล, "การวิเคราะห์ปัญหาและวิธีแก้ปัญหาของนักแสดงในการกำกับการแสดงละครสมัยใหม่แนวต่าง ๆ ในประเทศ",หน้า 20.

ปัญหาว่า "การแสดงของนักแสดงจำเป็นต้องเป็นงานที่มีคุณค่าหรือไม่" โดยหลักกฎหมายลิขสิทธิ์ งานลิขสิทธิ์ไม่จำต้องเป็นงานที่มีคุณค่าทางศิลปะ[25] ในกรณีสิทธิของนักแสดงก็เช่นเดียวกัน งานการแสดงไม่ต้องคำนึงถึงมาตรฐานของงานเพียงให้มีการแสดงออกเป็นลักษณะเฉพาะก็เพียงพอที่จะให้การคุ้มครอง เนื่องจากคุณค่าของงานการแสดงจะขึ้นอยู่กับความพึงพอใจของผู้ชมการแสดงแต่ละคน จึงไม่สามารถหามาตรฐานวัดคุณค่าดังกล่าวได้ เช่น การเดินของนางแบบในการแสดงแบบเสื้อผ้า หรือ เครื่องประดับ

แม้ว่า "งานนาฏกรรม" ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เป็นงานเกี่ยวกับการรำ การเต้น การทำท่าทาง หรือการแสดงที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว แต่กรณีของนักแสดงซึ่งเป็นการสื่อสารต่อบุคคลภายนอก ไม่จำเป็นต้องแสดงให้เป็นเรื่องเป็นราว เพียงเป็นการแสดงออกก็เพียงพอที่จะได้รับความคุ้มครอง เช่น การแสดงวิธีการเล่นฟุตบอล เล่นกอล์ฟ หรือกีฬาอื่น ๆ รวมถึงผู้ได้รับว่าจ้างให้อ่านออกเสียง หรือ talking book ซึ่งผู้เขียนเห็นควรพิจารณา originality ของลิขสิทธิ์ประกอบคือ ได้มีการทุ่มเทความรู้ความสามารถเพียงพอหรือไม่

ประการสุดท้าย การแสดงของนักแสดงที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนจะได้รับความคุ้มครองหรือไม่ แม้ว่าพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จะไม่ได้บัญญัติถึงงานที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมจะได้รับความคุ้มครองหรือไม่[26] เช่น การแสดงลามก อนาจาร การแสดงปลุกระดมความคิดให้ทำลายล้างประเทศชาติ หรือการแสดงหมิ่นประมาทผู้อื่น[27] เนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่คำนึงถึงคุณภาพของงาน แต่ว่าการผลิตภาพยนตร์, แถบบันทึกเสียง, เทปบันทึกภาพอันลามกเป็นความผิดตามกฎหมายอาญา[28] หรือการทำภาพยนตร์โดยการถ่ายธรรมชาติหรือถ่ายการแสดง[29] ที่ฝ่าฝืนหรืออาจฝ่าฝืนต่อความสงบ,

---

[25]มาตรา 4 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 "ทั้งนี้ไม่ว่างานตาม (1) กับ (7) จะมีคุณค่าทางศิลปะหรือไม่"

[26]ธัชชัย ศุภพลศิริ, " คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537" หน้า 114

[27]ไชยยศ เหมะรัชตะ, "จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภชรายงานผลการวิจัย ปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์" ตุลาคม 2537, หน้า 65.

[28]มาตรา 287 ประมวลกฎหมายอาญา

[29]สุชาติ โพธิวิทย์, "เอกสารการสอน วิชา 3012101 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายสื่อสารมวลชน ภาควิชาสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ คณะวิทยาการจัดการสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา" (กรุงเทพ : โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา, พ.ศ. 2537) หน้า 350.

เรียบร้อยหรือศิลธรรมอันดีเป็นความผิด[30] ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์ เช่น การแสดงลามกอนาจาร ยั่วยวนในทางกามารมณ์, การแสดงที่น่าจะก่อให้เกิดความบาดหมางระหว่างชาติ, การแสดงที่กระทบกระเทือนกับการปกครอง หรือยุยงให้เกิดความไม่สงบขึ้นในบ้านเมือง, การแสดงดูหมิ่นต่อรัฐหรือชาติ [31] เป็นต้น

หลักการสร้างสรรค์งานลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง เพื่อประโยชน์แก่สังคม เมื่อการสร้างสรรค์ขัดต่อศิลธรรมอันดีแล้ว สิ่งเหล่านั้นก็ไม่มีประโยชน์ต่อสังคมจึงไม่ควรที่จะได้รับความคุ้มครองจากสังคม อีกทั้งได้มีกฎหมายห้ามทำและเผยแพร่สิ่งที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศิลธรรมอันดีของสังคมเป็นข้อห้ามที่ชัดเจน

4.3 สิทธิของนักแสดง

พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ให้สิทธิเด็ดขาดแก่นักแสดงตามมาตรา 44 และสิทธิได้รับค่าตอบ ตามมาตรา 45 ดังนี้

4.3.1 นักแสดงมีสิทธิ์แต่เพียงผู้เดียว ในการอนุญาตหรือห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใด ๆ ต่อการแสดง ดังนี้

4.3.1.1 แพร่เสียงแพร่ภาพ หรือ เผยแพร่ต่อสาธารณชนซึ่งการแสดงเว้นแต่จะเป็นการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนจากสิ่งบันทึกการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้วหรือที่เรียกว่า "การแสดงสด" (Live performence) การที่กฎหมายไม่ใช้คำว่า "แสดงสด" เนื่องจากอาจเกิดปัญหาว่าอย่างไรคือการแสดงสด เช่น การแสดงที่เคยแสดงแล้วจะเป็นการแสดงสดหรือไม่ และจะเป็นข้อจำกัดมากเกินไปจึงได้บัญญัติไว้ในลักษณะข้อยกเว้น[32] เช่นเดียวกับ

---

[30] มาตรา 4 พระราชบัญญัติภาพยนตร์ พ.ศ. 2473 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 20) พ.ศ. 2479 บัญญัติว่า "ท่านห้ามมิให้ทำ หรือ ฉาย หรือ แสดง ณ สถานที่มหรสพ ซึ่งภาพยนตร์ ..... ด้วยลักษณะฝ่าฝืน หรือ อาจฝ่าฝืนต่อความสงบเรียบร้อย หรือศิลธรรมอันดี"

[31] คำสั่งกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางที่ 54/2519 ลงวันที่ 22 มีนาคม 2519 เรื่อง ระเบียบการพิจารณาภาพยนตร์และโฆษณาเกี่ยวกับภาพยนตร์

[32] ธัชชัย ศุภผลศิริ, " คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537",หน้า 235.

อนุสัญญาโรม เนื่องจากในระดับระหว่างประเทศมีความแตกต่างกันระหว่างคำว่า The expression live performance ในภาษาอังกฤษและคำว่า "Execution directe" ในภาษาฝรั่งเศส เนื่องจากคำว่า "directe" ของฝรั่งเศส แปลว่า "แสดงโดยตรง" จึงต่างกับคำ "Expression" แปลว่า "สด" อนุสัญญาโรมจึงใช้วิธีการขยายความแทน แต่โดยเจตนาก็คือ "การแสดงสด" ซึ่งรวมถึงการแสดงสดที่ไม่มีวัตถุประสงค์ในการแสดงต่อสาธารณชน

การเผยแพร่ต่อสาธารณชน (Communication to the public) ตามอนุสัญญาโรม คือ การถ่ายทอดออกไปนอกห้องแสดง ไม่ว่าจะโดยการใช้เครื่องกระจายเสียงหรือการส่งสัญญาณโดยทางสาย[33] ซึ่งในกฎหมายลิขสิทธิ์ของญี่ปุ่นจะร่วมถึงการแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำจากการแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสด แต่กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศอังกฤษจะรวมถึงการแพร่เสียงแพร่ภาพโดยใช้สายและทางเคเบิ้ล กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศเยอรมันจะรวมถึงการเผยแพร่การแสดงออกไปนอกสถานที่แสดงโดยจอภาพ (screen) โดยการใช้ลำโพง (laudspeaker) ของเครื่องมือทางเทคนิคที่คล้ายคลึง (Similar technical devices) รวมถึงการแพร่เสียงแพร่ภาพ หรือการส่งสัญญาณต่อ ๆ ไป (Onward transmissions)

กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่ได้กำหนดวิธีการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่การแสดง ดังนั้น การเผยแพร่การแสดงสดออกไปนอกสถานที่แสดงไม่ว่าจะโดยจอภาพ (screen) ลำโพงเสียง (laudspeaker) การส่งสัญญาณทางสายหรือไร้สายจะต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงทั้งสิ้น เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีการสื่อสารมีประสิทธิภาพมาก เช่น การส่งสัญญาณทางดาวเทียม, การส่งสัญญาณแบบใยแก้วนำแสง หรือ การส่งสัญญาณแบบเครือข่าย(Network) หรือ การส่งสัญญาณระบบดิจิตอล หรือ การส่งสัญญาณทางเคเบิลทีวี

---

[33] WIPO, " Guide to the Rome Convention and to the Phonograms Convention ", Geneva 1978, P.36.

การเผยแพร่ต่อสาธารณชน เดิมอนุสัญญาโรม หมายถึงการส่งสัญญาณโดยไร้สายเพื่อให้สาธารณชนรับเสียงหรือภาพและเสียง แต่ปัจจุบันการส่งสัญญาณทางสาย เช่น เคเบิลทีวี โทรศัพท์ หรือ แบบใยแก้วนำแสง Fider - Optic ในระบบเครือข่ายเป็นวิธีการสื่อสารโดยทั่วไป จึงได้มีการแก้ไขคำจำกัดความคำว่า "เผยแพร่ต่อสาธารณชน" ของอนุสัญญาโรมให้มีความหมายครอบคลุมการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่ต่อสาธารณในทุกรูปแบบ[34]

ปัญหาการแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำการแสดงสด ในกรณีที่นักแสดงได้ให้อนุญาตในการแพร่เสียงแพร่ภาพแก่องค์กรแล้ว การแพร่เสียงแพร่ภาพไปยังเครือข่ายจะต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือไม่ กฎหมายลิขสิทธิ์ของญี่ปุ่น[35] ได้วางหลักกรณีที่นักแสดงอนุญาตให้แพร่เสียงแพร่ภาพ มิได้หมายความว่าองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพสามารถแพร่สัญญาณไปยังเครือข่ายได้[36] ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศเยอรมันได้กำหนดให้การแพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ หรือการส่งสัญญาณต่อ ๆ ไป ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดง กฎหมายลิขสิทธิ์ของทั้งสองประเทศ เห็นว่าการแพร่เสียงแพร่ภาพเป็นสิทธิของนักแสดงที่จะควบคุมหรือจำกัดขอบเขตของการเผยแพร่งานการแสดงออกสู่สาธารณชน

ปัจจุบันระบบดิจิตอลได้มีความสำคัญต่อการสื่อสารอย่างมาก เนื่องจากระบบดิจิตอลสามารถส่งสัญญาณทางสาย เช่น Optical fibar cables หรือโดยไร้สาย (Wireless transmission) ไปยังผู้ใช้โดยการปรากฏบนจอโทรทัศน์ เช่น การส่งสัญญาณภาพยนตร์วีดีโอเทปหรือเพลงตามคำสั่งของผู้รับ (Video or music on demamd) หรือ กรณีไม่ปรากฏบนจอภาพ เช่น กรณีดนตรี The celestial Juke box หรือ ที่เรียกว่า Multi - channal broabcasting หรือ

---

[34] ดูมาตรา 2 (g) ของร่างสนธิสัญญาเพื่อการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงและผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง ค.ศ. 1996

[35] Teruo Doi," The Intellectual property law of Japan ", P. 241.

[36] WIPO, " The Model Law concerning the protection of performer producer of phonograms and broadcasting organization with a commentary on it ", P. 11.

การส่งเสียงเพลงทาง Inter net ซึ่งผู้รับสามารถนำงานดังกล่าวไปทำซ้ำ ดัดแปลงได้ กฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศญี่ปุ่นได้ให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงในการแสดงต่อสาธารณชน[37] (The right of public display) และการส่งสัญญาณบริการทางสายตรง Via on- line services โดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง

4.3.1.2 การบันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้

กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ให้สิทธิแก่นักแสดงในการบันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกหรือการบันทึกการแสดงสด จะต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดง

" การบันทึก " (fixation) ตามความหมายของอนุสัญญาโรม หมายถึงการทำให้ปรากฏขึ้น ซึ่งเสียง ภาพ หรือทั้งเสียงและภาพ บนวัสดุที่มีความคงทนเพียงพอที่จะใช้รับชมและรับฟังได้และสามารถทำซ้ำ หรือ สื่อสารนานกว่าเพียงชั่วขณะหนึ่ง[38] ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มิได้บัญญัติคำนิยามคำว่า " บันทึก " อย่างไรก็ตามร่างสนธิสัญญาเพื่อการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงและผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง ค.ศ. 1996 ได้บัญญัติคำนิยามการบันทึก หมายถึง การบันทึกรูปแบบของเสียง หรือ ตัวแทนของเสียง

ประเทศอังกฤษได้ให้สิทธิแก่นักแสดงไม่เพียงเฉพาะบันทึกจากการแสดงสด แต่ยังรวมถึงการบันทึกเสียงหรือภาพจากการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือจากรายการเคเบิล และไม่ว่าเป็นการบันทึกโดยทางตรงหรือทางอ้อมจากสิ่งบันทึกอื่น[39] เช่น โทรทัศน์ได้แพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสดของไมเคิ้ล แจ็คสัน และได้มีการบันทึกการแสดงดังกล่าวการบันทึกการแสดงไม่ว่าจะทั้งหมดหรือเฉพาะส่วนที่สำคัญหรือส่วนที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป[40] หากไม่ได้รับอนุญาตจะเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงทันที

ปัจจุบันมีสื่อกลางมากมายที่ใช้สำหรับบันทึกการแสดง เช่น สิ่งบันทึกเสียง (Phonograms) ในระบบอะนาล็อก Analog technology หรือระบบดิจิตอล Digital technology หรือ แถบบันทึกภาพ (Vidiograms) หรือ โสตทัศนวัสดุ (Audiovisual work) หรือ

---

[37]Henry Olsson, " Digital Technology and Protection of Neighboring Rights", P.10.

[38]Stephen M. Stewart," International Copyright and Neighbouring Rights ", P.233-234.

[39]ดูมาตรา 180 (2)กฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศอังกฤษ ค.ศ.1988

[40]ดูมาตรา 180 (4)กฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศอังกฤษ ค.ศ.1988

สื่อหลายทาง (Multimedia works) หรือ เทปคาลเซ็ทคอมแพคดิจิตอล Digital Compact Cassette หรือแผ่นดิสก์ขนาดเล็ก (Mini disc)

เดิมการบันทึกเสียงเพลงเป็นการบันทึกในระบบอะนาล็อก (Analog) ซึ่งเป็นการบันทึกเสียงตามความเป็นจริง ต่อมาได้พัฒนาเป็นการบันทึกในระบบดิจิตอล digital ซึ่งเป็นการบันทึกในลักษณะโค๊ตโดยใช้ตัวเลขแทนเสียง ซึ่งมีความคมชัดเจนและมีประสิทธิภาพในการใช้งานสูงกว่าระบบเดิม จึงมีปัญหาว่าความหมายของ "การบันทึก" ตามคำจำกัดความของอนุสัญญาโรม จะมีความหมายครอบคลุมการบันทึกเสียงระบบดิจิตอลหรือไม่ คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงและผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง(The Instrument) แก้ไขความหมายของคำว่า "การบันทึก" ให้ครอบคลุมการบันทึกระบบดิจิตอลซึ่งไม่มีเสียงอยู่จริง

กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้กำหนดการคุ้มครองว่าต้องเป็นการบันทึกเสียงหรือภาพ จากการศึกษาแนวทางการคุ้มครองตามกฎหมายระหว่างประเทศเห็นว่าการบันทึกจะรวมทั้งการบันทึกเสียง,ภาพ หรือทั้งเสียงและภาพอีกทั้งการทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดงต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงก่อน

ในกรณีการจัดเก็บข้อมูลระบบดิจิตอลในหน่วยความจำของเครื่องคอมพิวเตอร์ แนวโน้มในระดับระหว่างประเทศถือได้ว่าเป็นการทำซ้ำ[41] เนื่องจากผู้ใช้สามารถทำซ้ำการแสดงในหน่วยความจำได้ แต่ว่าการบันทึกชั่วคราวเพื่อวัตถุประสงค์ในการแพร่เสียงแพร่ภาพ ซึ่งโดยปกติเป็นเรื่องเทคนิคในการส่งสัญญาณ เช่น กรณีการถ่ายทอดสดการแสดงทางโทรทัศน์ โดยใช้กล้อง 2 ตัวในการถ่ายทอดโดยจะมีการบันทึกเพียงชั่วคราวเพื่อความสะดวกในการตัดต่อสัญญาณ ในกรณีเช่นนี้ไม่ถือเป็นการบันทึกการแสดง

---

[41]BNA' S Patent , Trademark & Copyright Journal , "WIPO proposls would extend Berne to digital technologies , September 19,1996 , P.495.

4.3.1.3 สิทธิในการทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดง

โดยปกติทั่วไปนักแสดงจะไม่มีสิทธิทำซ้ำ จากสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้ให้อนุญาตแล้ว เนื่องจากสิทธิดังกล่าวจะตกเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวแก่ผู้ได้รับอนุญาต แต่กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติให้นักแสดงมีสิทธิในการทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดงในกรณีต่อไปนี้

ก. ผู้บันทึกการแสดงไม่ได้รับอนุญาต จากนักแสดงให้ทำการบันทึกการแสดง เนื่องจากบันทึกการแสดงครั้งแรกต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงหากไม่ได้อนุญาตจากนักแสดง นักแสดงก็ย่อมมีสิทธิห้ามมิให้มีการทำซ้ำจากสิ่งบันทึกการแสดงที่ไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดง ทั้งนี้เพื่อเป็นการยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตจากสิ่งบันทึกการแสดงที่ไม่ได้รับอนุญาต เช่น การบันทึกการเล่นไวโอลินของนักเล่นไวโอลินโดยไม่ได้รับอนุญาต แล้วมีการนำสิ่งบันทึกเสียงไวโอลินไปจำหน่ายให้บริษัทผลิตสิ่งบันทึกเสียงเพื่อจำหน่าย กรณีนี้นักเล่นไวโอลินยอมมีสิทธิในการห้ามบันทึกหรือทำซ้ำจากสิ่งบันทึกเสียงดังกล่าวได้ และการกระทำของ บุคคลดังกล่าวก็คือ "พ่อค้าเถื่อน" (Bootleggin)[42] เช่น ผู้ลักลอบทำซ้ำเทปเพลงสากลออกวางจำหน่ายตามแหล่งท่องเที่ยว ส่วนหนึ่งของการกระทำจะเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง

ข. สิ่งบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น

โดยปกติทั่วไปการทำซ้ำนอกเหนือวัตถุประสงค์ที่นักแสดง ได้ให้อนุญาตไว้ต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดง หลักในการพิจารณา "จะต้องแยกระหว่างความยินยอมกับการใช้ประโยชน์"[43] ยกเว้นจะมีการโอนสิทธิในการทำซ้ำตามสัญญาเช่น นักแสดงได้อนุญาตให้บันทึกการร้องเพลงในสิ่งบันทึกเสียงเพื่อจำหน่าย ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงไม่มีสิทธินำสิ่งบันทึกเสียงดังกล่าวไปใช้เป็นเสียงประกอบภาพยนตร์

ค. สิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข้อยกเว้น การละเมิดสิทธิของนักแสดง เช่น เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา เพื่อใช้ส่วนตัว เพื่อการรายงานข่าว เพื่อการดำเนินการของศาล หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อการเรียนการสอนฯลฯเป็นต้น การบันทึกการแสดงเพื่อวัตถุประสงค์

---

[42] Stephen M. Stewart," International Copyright and Neighbouring Rights ", P.233.

[43] Ibid, P.233.

ดังกล่าวโดยปกติเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงเพียงแต่กฎหมายยกเว้นไม่เอาโทษ โดยความเป็นจริงแล้วสิทธิในการทำซ้ำของนักแสดงมิได้โอนไปยังผู้ทำซ้ำ ผู้ประสงค์ทำซ้ำจะต้องได้รับความยินยอมจากนักแสดง ซึ่งจะแตกต่างกับกรณีนักแสดงอนุญาตให้บันทึกการแสดงและโอนสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดง[44] เช่น กรณีแผนกวิชาดนตรีกรรมของมหาวิทยาลัยได้ทำการบันทึกการแสดงของไมเคิ้ล แจ็คสัน เพื่อใช้วิเคราะห์การแสดงในการเรียน การบันทึกดังกล่าวไม่เป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง แต่หากอาจารย์นำสิ่งบันทึกการแสดงของไมเคิ้ค แจ็คสันไปบันทึกซ้ำเพื่อจำหน่าย โดยไม่ได้รับอนุญาตจะกลายเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดงทันที[45]

4.3.2 สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนของนักแสดง

มาตรา 45 ของพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติให้ "ผู้นำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้าแล้ว หรือนำสำเนาของงานนั้น ไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยตรง ผู้นั้นต้องจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่นักแสดง" ซึ่งเป็นการบัญญัติไว้ตามมาตรา 12[46] ของอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961 ซึ่งมีแนวความคิดมาจากหลักการที่ว่า "โดยปกติผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงเพื่อเจตนาให้ผู้ซื้อนำไปแสวงหาความบันเทิงจากสิ่งบันทึกเสียงดังกล่าวการที่มีผู้ใดนำสิ่งบันทึกเสียงดังกล่าวไปแพร่เสียงแพร่ภาพหรือเผยแพร่สู่สาธารณชน เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ เป็นการใช้ประโยชน์ขั้นที่สอง (secondary use) จากสิ่งบันทึกเสียงนอกเหนือจากเจตนาเดิมของผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง ซึ่งไม่เป็นธรรมต่อนักแสดง และผู้ผลิตส่งบันทึกเสียง"[47] โดยเป็นการจ่ายค่าตอบแทนจำนวนหนึ่งแก่ผู้มีสิทธิทั้งหมด กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 กำหนดให้ความคุ้มครองเฉพาะสิ่งบันทึกเสียงเท่านั้น การนำเอาโสตทัศนวัสดุ หรือ ภาพยนตร์ หรือ วีดีโอเทป ออกแพร่เสียงแพร่ภาพต่อสาธารณชน นักแสดงไม่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้สร้างภาพยนตร์หรือโสตทัศนวัสดุ

4.3.2.1 หลักเกณฑ์ของการจ่ายค่าตอบแทนแก่นักแสดง

ก. เฉพาะสิ่งบันทึกเสียงที่ถูกนำออกเผยแพร่เพื่อ วัตถุประสงค์ทางการค้าแล้วเท่านั้น เช่น สิ่งบันทึกเสียงที่นำของวางจำหน่ายในท้องตลาด

---

[44] ธัชชัย ศุภผลศิริ, "อธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537" หน้า 236.

[45] Stephen M. Stewart," International Copyright and Neighbouring Rights ", P.233.

[46] ดูมาตรา 12 ของอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961

[47] WIPO, " Guide to the Rome Convention and to the Phonograms Convention ", Geneva 1978, P.36.

ในกรณีเป็นการบันทึกโดยองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ เพื่อใช้ประโยชน์ในการแพร่เสียงแพร่ภาพขององค์กรเอง[48] ไม่เป็นสิ่งบันทึกเสียงที่นำออกโฆษณาเผยแพร่ทางการค้า หากเกิดปัญหาในการตีความว่า การกระทำใดเป็นการกระทำที่มีวัตถุประสงค์ทางการค้าหรือไม่ ศาลจะเป็นผู้วินิจฉัยข้อเท็จจริงในแต่ละกรณีไป

ข. ลักษณะการใช้ประโยชน์จากสิ่งบันทึกเสียง

ต้องเป็นการใช้ประโยชน์โดยตรงจากตัวสิ่งบันทึกเสียง เช่น การนำสิ่งบันทึกเสียงไปแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน ตัวอย่างการแพร่เสียงโดยตรง เช่น สถานีวิทยุเปิดแผ่นเสียงออกอากาศ หรือ กรณีเผยแพร่ต่อสาธารณชนหรือเปิดให้สาธารณชนฟัง เช่น สำนักงานเปิดเทปเพลงให้พนักงานฟังทางลำโพง แต่กรณีการแพร่เสียงซ้ำไม่เป็นการใช้ประโยชน์โดยตรงจากสิ่งบันทึกเสียง เช่น สถานีวิทยุทำการแพร่เสียงเพลงโดยมีสถานีเครือข่ายรับสัญญาณและทำการแพร่เสียงต่อไป สถานีเครือข่ายไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดง แต่กรณีองค์กรแพร่เสียงทำการบันทึกเสียงจากแผ่นดิสก์ไปสู่เทป แล้วนำเทปเพลงดังกล่าวไปแพร่เสียงออกอากาศ กรณีเช่นนี้เป็นการใช้ประโยชน์โดยตรงจากแผ่นดิสก์ องค์กรแพร่เสียงต้องจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรม[49]

ค. วัตถุประสงค์ของการใช้

ต้องเป็นการใช้เพื่อการแพร่เสียงหรือเผยแพร่สู่สาธารณ เดิมอนุสัญญาโรมถือว่าการแพร่เสียงแพร่ภาพทางสาย ไม่เป็นการแพร่เสียงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน แต่ปัจจุบันการสื่อสารทางสายเป็นการสื่อสารหรือการเผยแพร่เสียงโดยปกติทั่วไป อนุสัญญาโรมจึงได้ถือว่าการส่งสัญญาณไม่ว่าทางสายหรือไร้สายเป็นการเผยแพร่ต่อสาธารณชนทั้งสิ้น

4.3.2.2 การจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่นักแสดง

เนื่องจากความเจริญทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสารมีมากมายหลายวิธี การใช้ประโยชน์จากสิ่งบันทึกการแสดงจึงมีความจำเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็น

---

[48]Ibid, P.47.

[49]Ibid, P.47.

วัตถุดิบที่ใช้ในการเผยแพร่สัญญาณ โดยความเป็นจริงผู้ใช้ประโยชน์จากสิ่งบันทึกการแสดงไม่สามารถที่จะดำเนินการขออนุญาตจากนักแสดงได้ทุกครั้งก่อนเผยแพร่สัญญาณ และนักแสดงก็ไม่สามารถควบคุมหรือให้อนุญาตได้ทุกครั้งไป กฎหมายลิขสิทธิ์จึงได้กำหนดหลักการอนุญาตเชิงบังคับ คือ ผู้ใช้ประโยชน์จากสิ่งบันทึกการแสดง สามารถใช้งานของนักแสดงได้โดยไม่ต้องขออนุญาตนักแสดงก่อน ไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง แต่การอนุญาตเชิงบังคับมีเงื่อนไขว่าผู้ใช้ต้องจ่ายค่าตอบแทนให้แก่นักแสดง[50]

การจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นธรรมโดยปกติจะขึ้นอยู่กับข้อตกลงในสัญญาหรือบางกรณีกฎหมายจะบัญญัติจำนวนเงินที่แน่นอน เช่น ประเทศเยอรมัน หรือ อาจคำนวณจากมูลค่าของการใช้งาน เช่น คำนวณจากรายได้ของสถานีวิทยุ ตามอนุสัญญาโรมได้กำหนดหลักเกณฑ์ "การจ่ายค่าตอบแทนเพียงครั้งเดียว เพื่อนำเงินที่ได้ไปจ่ายให้กับเจ้าของสิทธิ์" เพื่อเป็นแนวทางให้ประเทศสมาชิกนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

ก. การจ่ายให้แก่นักแสดง

ข. การจ่ายให้แก่ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง

ค. การจ่ายให้ทั้งนักแสดงและผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง

4.3.2.3. องค์กรจัดเก็บค่าตอบแทน

แม้ว่าสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนเป็นสิทธิส่วนบุคคลของนักแสดง นักแสดงสามารถดำเนินการเรียกร้องสิทธิ์ได้โดยส่วนตัว แต่การดำเนินการที่มีประสิทธิภาพก็คือ การจัดตั้งองค์กรตัวแทนของนักแสดง เนื่องจากนักแสดงแต่ละคนไม่สามารถดำเนินการกับผู้ใช้ประโยชน์จำนวนมากได้ องค์กรตัวแทนจะทำหน้าที่จัดเก็บค่าตอบแทนดังกล่าวแทนเจ้าของสิทธิที่เป็นสมาชิกรวมทั้งการให้อนุญาตใช้งานการแสดง[51]

แม้ว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้กำหนดให้นักแสดงได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมดังกล่าว แต่ปัจจุบันยังไม่มีการจัดเก็บหรือจัดตั้งองค์กรตัวแทน

---

[50]เรียบเรียงจาก มนฑกานติ พันธุ์ไพโรจน์ "คณะกรรมการกำหนดค่าใช้จ่ายในกฎหมายลิขสิทธิ์ : ศึกษาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่," วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ปีที่ 14 ฉบับที่ 3) ประจำเดือนธันวาคม 2536, หน้า 48 - 49.

[51]มนฑกานติ พันธุ์ไพโรจน์, "คณะกรรมการกำหนดค่าใช้สิทธิในกฎหมายลิขสิทธิ์ : ศึกษาโครงสร้างและอำนาจหน้าที่," (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2536), หน้า 180.

ของนักแสดงเพื่อดำเนินการจัดเก็บค่าตอบแทนกรณีดังกล่าว ผู้เขียนจึงขอนำเอาหลักการในต่างประเทศมาพิจารณาเป็นแนวทางจัดตั้งองค์กรตัวแทนของนักแสดง ดังนี้

การจัดเก็บค่าตอบแทนจากการใช้ประโยชน์จากสิ่งบันทึกการแสดงของนักแสดงจะขึ้นอยู่กับ การเจรจาทำความตกลงระหว่างนักแสดง และผู้ใช้ประโยชน์ การดำเนินการจัดเก็บค่าตอบแทน การจ่ายค่าตอบแทนหรือวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บในแต่ละประเทศ จะขึ้นอยู่กับกฎหมายหรือข้อตกลงระหว่างองค์กรจัดเก็บค่าตอบแทนและสมาชิกขององค์กรในแต่ละประเทศ

การจัดตั้งและการบริหารองค์กรจัดเก็บค่าตอบแทน

1.สมาคมตัวแทนของนักแสดง จะต้องได้รับมอบอำนาจจากผู้มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนอย่างถูกต้องตามกฎหมายของประเทศนั้น

2.สมาคมหรือองค์กรจัดเก็บค่าตอบแทน อาจจัดตั้งขึ้นเป็นสมาคมตัวแทนของนักแสดงโดยเฉพาะ หรือ ร่วมกับผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง

3.สมาคมจัดเก็บค่าตอบแทน จะต้องดำเนินการเพื่อไม่หวังผลประโยชน์ใดๆ

4.สมาคมจัดเก็บค่าตอบแทนอาจกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไข เพื่อการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์

5.การดำเนินการบริหารสิทธิของนักแสดง อาจดำเนินการโดยการออกเสียงลงคะแนน

6.การจ่ายรายได้แก่ผู้มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน จะเป็นไปตามข้อตกลงของสมาคม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7.การจัดเก็บค่าตอบแทนที่เป็นธรรมแก่นักแสดง อาจมอบให้องค์กรผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงทำหน้าที่จัดเก็บ และจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงและนักแสดง เนื่องจากองค์กรผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงจะมีข้อมูลเกี่ยวกับนักแสดงที่บันทึกเสียง[52]

8.การจัดเก็บจะขึ้นอยู่กับความตกลงระหว่างผู้ใช้ประโยชน์และผู้ได้รับค่าตอบแทน เช่น หลักเกณฑ์การจัดเก็บหรืออัตราค่าตอบแทน

9.การจ่ายค่าตอบแทนระหว่างผู้มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน จะขึ้นอยู่กับความตกลงร่วมกันของผู้มีสิทธิได้รับค่าตอบแทน

การดำเนินการจัดเก็บค่าตอบแทนในหลายประเทศจะมีหน่วยงานของรัฐ เข้าไปดูแลในการดำเนินการ เช่น การกำหนดอัตราค่าตอบแทน จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผู้แทนทางวัฒนธรรรของประเทศญี่ปุ่น (The Commissioner of The Agency for Cultural Affairs) หรือ จะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลเช่นประเทศเยอรมัน ส่วนการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับค่าตอบแทนที่เป็นธรรมในประเทศอังกฤษ จะนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการสิทธิการแสดง (The Performing Right Tribunal)

4.3.2.4.<u>องค์กรจัดเก็บค่าตอบแทนในประเทศ</u>

ปัจจุบันองค์กรจัดเก็บค่าตอบแทนในประเทศได้มีการจัดตั้งขึ้น 2 องค์กร ดังนี้

1. บริษัท ลิขสิทธิ์ดนตรีแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรตัวแทนของนักแต่งเพลง ดำเนินการจัดเก็บค่าตอบแทนที่เป็นธรรมในนามของนักแต่งเพลง โดยได้รับโอนสิทธิจากนักแต่งเพลง

2. บริษัท โพโนไลท์ จำกัด เป็นองค์กรตัวแทนของผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงระหว่างประเทศ ดำเนินการจัดเก็บค่าตอบแทนที่เป็นธรรมในนามของผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงระหว่างประเทศ

---

[52]Stephen M. Stewart," International Copyright and Neighbouring Rights ", P.244.

ผู้เขียนเห็นว่า เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีการจัดตั้งองค์กรตัวแทนของนักแสดง จึงควรให้มีการจัดตั้งองค์กรตัวแทนของนักแสดงโดยการสนับสนุนของหน่วยงานของรัฐบาลหรือนักแสดงอาจร่วมกันมอบอำนาจให้สมาคมผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงดำเนินการจัดเก็บในนามของนักแสดงได้

4.3.2.5 คำสั่งอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 กำหนดให้ "ในกรณีที่ตกลงค่าตอบแทนไม่ได้ ให้อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาเป็นผู้มีคำสั่งกำหนดค่าตอบแทนโดยให้คำนึงถึงอัตราค่าตอบแทนปกติในธุรกิจประเภทนี้ คำสั่งของอธิบดีคู่กรณีอาจอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการลิขสิทธิ์ภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือคำสั่งของอธิบดี และคำวินิจฉัยคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

4.3.2.6 ปัญหาและอุปสรรคการจัดเก็บค่าตอบแทน

1.ประเทศไทยควรเลือกระบบการจัดเก็บค่าตอบแทนครั้งเดียวจากผู้ใช้แล้วนำมาจ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิ์ เนื่องจากเป็นหลักประกันแก่ผู้จ่ายค่าใช้สิทธิ์ว่าได้จ่ายให้แก่ผู้มีสิทธิ์ทุกฝ่ายแล้ว

2. อัตราการจ่ายหรือจัดเก็บควรมีการตกลงระหว่างผู้จ่ายกับผู้มีสิทธิ์โดยได้รับความเห็นชอบจากองค์กรกลางหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3. จัดตั้งกองทุนเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

4.4. การแสดงร่วม

กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้บัญญัติกรณีที่การแสดงหรือการบันทึกเสียงการแสดงที่มีนักแสดงมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป นักแสดงเหล่านั้นอาจแต่งตั้งตัวแทนร่วมเพื่อดูแลหรือบริหารเกี่ยวกับสิทธิของตน[53] การแสดงโดยทั่วไปจะมีผู้เกี่ยวข้องมากกว่าหนึ่งคน แต่ละบุคคลย่อมมีสิทธิในส่วนของตน และสามารถใช้สิทธิตามส่วนของตน ซึ่งหากปล่อยให้นักแสดงแต่ละบุคคลต่าง

---

[53]มาตรา 46 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ใช้สิทธิของตน อาจประสบปัญหาไม่สามารถบังคับใช้สิทธิในการแสดงร่วมหรือผู้ใช้ประโยชน์จากงานการแสดงอาจไม่สามารถใช้งานได้ เนื่องจากนักแสดงร่วมบางคนไม่ให้ความยินยอม ซึ่งจะเกิดผลเสียหายแก่สังคม ดังนั้นอนุสัญญาโรมจึงได้วางแนวทางให้ประเทศสมาชิกอาจกำหนดหลักเกณฑ์ หรือวิธีการในการใช้สิทธิเพื่อความสะดวกแก่นักแสดงต่างสัญชาติที่ร่วมแสดง

4.4.1 สิทธิของนักแสดงร่วมและการดำเนินการบริหาร

แนวทางการบัญญัติกรณีการแสดงร่วมนั้น ในต่างประเทศจะกำหนดให้นำบทบัญญัติในเรื่องผู้สร้างสรรค์ร่วมมาบังคับใช้กับกรณีการแสดงร่วมโดยอนุโลม แต่กฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยไม่มีการบัญญัติกรณีผู้สร้างสรรค์ร่วม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า อาจนำเอาบทบัญญัติในเรื่องกรรมสิทธิ์รวมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบังคับใช้ได้โดยอนุโลม[54] เช่น

1. ข้อสันนิษฐานเบื้องต้นที่ว่า "เจ้าของรวมยอมมีส่วนเท่ากัน" แต่เจ้าร่วมอาจพิสูจน์ถึงสิทธิตามส่วนของตนได้ เช่น เจ้าของรวมยอมมีสิทธิได้ดอกผลตามส่วนของตนที่มีในทรัพย์สิน นั้น[55]

2.เจ้าของรวมยอมมีสิทธิจัดการทรัพย์สินร่วมกัน โดยการตกลงโดยคะแนนเสียงข้างมาก และการเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ต้องให้เจ้าของรวมเห็นชอบทุกคน[56] ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดให้ใช้เสียงเอกฉันท์ของเจ้าของร่วมในการดำเนินการเกี่ยวกับสิทธิของนักแสดง[57]

3. เจ้าของร่วมอาจจำหน่าย, จำนอง, หรือก่อให้เกิดภารติดพันได้โดยความยินยอมแก่เจ้าของรวมทุกคน ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดให้การโอนหรือจำนำส่วนของตนต้องได้รับอนุญาตจากนักแสดงร่วม

---

[54]มาตรา 1356 - 1366 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

[55]มาตรา 1360 วรรค 2ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

[56]มาตรา 1358 วรรค 2ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

[57]ดูมาตรา 65ของกฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่น ค.ศ. 1992

แต่กรณีลิขสิทธิ์ประเทศญี่ปุ่น ได้กำหนดให้นักแสดงไม่สามารถปฏิเสธการโอนหรือจำนำ หรือขัดขวางการดำเนินการในการใช้สิทธิ โดยไม่มีเหตุผลสมควร

4.4.2 การแต่งตั้งตัวแทน

กฎหมายลิขสิทธิ์ในต่างประเทศได้กำหนดให้กรณีการแสดงร่วม นักแสดงร่วมอาจแต่งตั้งบุคคลหรือคณะกรรมการหรือหัวหน้าคณะเป็นตัวแทนของนักแสดงร่วมคนอื่น ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการใช้สิทธิ และโดยทั่วไปการแสดงร่วมจะมีผู้จัดการคณะหรือหัวหน้าคณะ ซึ่งผู้จัดการหรือหัวหน้าคณะจะเป็นผู้ดำเนินการบริหารงานของคณะ ดังนั้นกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมันจึงบัญญัติให้อาจแต่งตั้งผู้จัดการหรือหัวหน้าคณะเป็นตัวแทนของนักแสดงทุกคนได้[58]

4.4.2.1.การดำเนินการของตัวแทนของนักแสดงร่วม ย่อมเป็นไปตามหลักการของตัวแทนตัวการ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ

ก. ตัวแทน[59] จะเป็นผู้ทำการแทนนักแสดงร่วม โดยตัวแทนต้องเป็นผู้มีอำนาจทำการแทนนักแสดงร่วม ถ้าตัวแทนไม่มีอำนาจกระทำแม้กระทำไปก็ไม่ผูกพันนักแสดง[60] ในการยกร่างได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งตัวแทนและการบริหารหรือบังคับใช้สิทธิของนักแสดงต้องมีการลงคะแนนเสียง โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาโรม ตัวแทนเมื่อรับมอบอำนาจต้องทำการให้สมประโยชน์และต้องตามความประสงค์ของตัวการ มีผลให้ตัวแทนมีฐานเป็นตัวการ เสมือนหนึ่งตัวการเป็นผู้กระทำการนั้นด้วยตนเอง

ข. การแต่งตั้งตัวแทนเกิดขึ้นได้ 2 กรณี

1) การแต่งตั้งแสดงออกชัดเจน อาศัยความตกลงยินยอมของคู่สัญญา เช่น ตกลงมอบอำนาจหรือสัญญาระหว่างกัน โดยทำเป็นหนังสือมอบอำนาจเพื่อใช้แสดง

---

[58]ดูมาตรา 86 ของกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศเยอรมัน ค.ศ.1990

[59]ตัวแทนจะต่างกับตัวการ เนื่องจากตัวแทนต้องกระทำการกับบุคคลภายนอกและอยู่ในความควบคุมและสั่งการของตัวงการ แต่ผู้แทนอาจไม่ต้องทำการกับบุคคลภายนอก ผู้แทนเป็นผู้แสดงเจตนาและทำการแทนตัวการโดยอิสระไม่ต้องถูกควบคุมและสั่งการจนตัวการ เช่นผู้แทนนิติบุคคล (เรียบเรียงจาก สถิตย์ เล็งไธสง, "คำอธิบายกฎหมายลักษณะตัวแทนและนายหน้า ฉบับมาตรฐาน (เรียงมาตรา)", (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2539).

[60]สถิตย์ เล็งไธสง "คำอธิบายกฎหมายลักษณะตัวแทนและนายหน้า ฉบับมาตรฐาน (เรียงมาตรา)" ,(กรุงเทพ : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2539), หน้า 2.

ต่อบุคคลภายนอก ลำดับความสำคัญจะขึ้นอยู่กับกิจการที่ต้องกระทำซึ่งกฎหมายจะกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือ เช่นการโอนหนี้ต้องลงลายมือชื่อทั้ง2ฝ่าย คือนักแสดงร่วมในฐานผู้มอบอำนาจและตัวแทนในฐานผู้รับมอบอำนาจ หากเป็นการมอบหมายฝ่ายเดียวอีกฝ่ายไม่รับดำเนินการ สัญญานั้นก็ไม่สามารถบังคับใช้ได้ หรือกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ การลงลายมือของนักแสดงฝ่ายเดียวก็เพียงพอที่จะผูกพันนักแสดง[61]

2) การแต่งตั้งแทนโดยปริยาย เป็นกรณีที่รู้กันระหว่างตัวแทนและนักแสดงหรือตามพฤติการณ์เกี่ยวข้องกันชัดเจนว่าเป็นการทำการแทน เช่น ผู้จัดการคณะหรือหัวหน้าวง

4.4.2.2. ความผูกพันระหว่างตัวแทน, นักแสดงร่วมและบุคคลภายนอก ตัวแทนมีหน้าที่ดังต่อไป[62]

1. ตัวแทนต้องทำตามคำสั่งหรือที่นักแสดงมอบหมาย
2. ตัวแทนต้องทำการด้วยตนเอง
3. ตัวแทนต้องแถลงกิจการให้นักแสดงทราบ
4. ตัวแทนต้องส่งมอบทรัพย์สินที่ได้รับแก่นักแสดง

การเป็นตัวแทนสิ้นสุดลง คือ ตัวแทนหมดหน้าที่ที่จะทำการแทนตัวการ เช่น ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายครบถ้วนแล้ว หรือสัญญาตัวแทนเลิกกันเมื่อนักแสดงตาย

ตัวแทนต้องรับผิดชอบต่อตัวการโดยการชดใช้ความเสียหายที่ตนก่อหรือรับผิดเสียดอกเบี้ยในเงินที่ตัวแทนเอาไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว หรือ รับผิดชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดจากการตั้งตัวแทนเชิดไม่เหมาะสม และรับผิดต่อบุคคลภายนอกในการกระทำที่ปราศจากอำนาจหรือนอกเหนือขอบอำนาจที่ได้รับมอบอำนาจจากตัวการ

---

[61]กุศล บุญยืน, "คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยตัวแทนนายหน้า" (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์นิติบรรณาการ, 2536), หน้า 12.

[62]สถิตย์ เล็งไธสง, "คำอธิบายกฎหมายลักษณะตัวแทนและนายหน้า ฉบับมาตรฐาน (เรียงมาตรา)", หน้า 113.

ตัวการต้องเป็นผู้ที่มีอำนาจที่จะมอบอำนาจ ต้องรับผิดในหนี้ที่ตัวแทนก่อและต้องรับผิดต่อบุคคลภายนอกเมื่อตัวแทนทำไปในขอบอำนาจหรือกรณีทำนอกเหนือขอบอำนาจหากบุคคลภายนอกสุจริต แม้บุคคลภายนอกจะรู้ว่าตัวแทนทุจริต เช่นบุคคลภายนอกส่งเงินให้ตัวแทนทั้ง ๆ ที่รู้ว่า ตัวแทนจะยักยอกเงิน ถ้าบุคคลภายนอกสุจริตยอมผูกพันนักแสดง ซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดให้ข้อจำกัดสิทธิของตัวแทนของนักแสดงร่วม จะไม่มีผลกระทบต่อบุคคลภายนอกที่กระทำการโดยสุจริต[63]

กรณีการบันทึกการแสดงสดของนกน้อย อุไรพร หมอลำชื่อดังออกวางจำหน่ายในรูปวีดีโอเทปที่มีผู้ร่วมแสดงกว่า 300 คน โดยมีการมอบอำนาจจากผู้เกี่ยวข้องจำนวน 11 คน[64] เช่น นกน้อย อุไรพร ในฐานะนักร้อง, นายมัยกิจ อัมพลาง ในฐานะผู้จัดการวงดนตรีคณะเสียงอีสาน ให้ดำเนินการแจ้งความร้องทุกข์กับเจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น ถือว่าตัวแทนทั้ง 11 คน ทำการแทนนักแสดงทั้งหมด เช่น นักเต้นหรือหางเครื่องหรือผู้แสดงตลก หรือนักร้องคนอื่น ๆ แต่การมอบอำนาจควรระบุถึงกิจการที่มอบหมายเช่นการแจ้งความร้องทุกข์ การดำเนินคดี หรือการยอมความ ซึ่งสามารถนำหลักการดังกล่าวข้างต้นมาบังคับใช้

4.5. การโอนสิทธิของนักแสดง

แม้ว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จะไม่ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในฐานะลิขสิทธิ์ แต่กฎหมายลิขสิทธิ์ก็ถือว่าสิทธิของนักแสดงเป็นทรัพย์สิน[65] ยอมโอนกันได้ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และจะโอนโดยมีกำหนดเวลาหรือตลอดอายุแห่งการคุ้มครอง[66] การโอนสิทธิยอมโอนได้ทั้งสิทธิแต่เพียงผู้เดียวตามมาตรา 44 และสิทธิได้รับค่าตอบแทน ตามมาตรา 45 หรือโอนแต่เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเฉพาะบางส่วนเช่นสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสด หรือเผยแพร่การแสดงสดต่อสาธารณชน หรือสิทธิในการบันทึกหรือทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดง หรือสิทธิในการนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงออกเผยแพร่ การโอนสิทธิของนักแสดงโดยปกติจะขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างนักแสดงและผู้รับโอนที่จะกำหนดไว้ในสัญญา เช่น นักแสดงอนุญาตให้สถานีโทรทัศน์แพร่เสียงแพร่ภาพการแสดง แต่ไม่อนุญาตให้บันทึกการแสดง เป็นต้น

---

[63]มาตรา 64(4) กฎหมายลิขสิทธิญี่ปุ่น

[64]เรียบเรียงจาก "หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ อีสาน ฉบับที่ 2795 (53) วันพฤหัสบดีที่ 16 พฤษภาคม พ.ศ. 2539" หน้า 1 และหนังสือพิมพ์ข่าวสดวันพุธที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2539 หน้า 1, 12 .

[65]สมพร พรหมทิตาธร, " กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ฉบับใหม่ล่าสุด ลิขสิทธิ์", หน้า 76.

[66]มาตรา 59 วรรค 1 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ก. กำหนดระยะเวลาการโอน

สิทธิของนักแสดงเป็นสิทธิที่มีกำหนดระยะเวลาการคุ้มครอง ดังนั้น การโอนอาจมีกำหนดเวลาหรือตลอดอายุการคุ้มครอง การโอนโดยมีกำหนดระยะเวลาเมื่อสัญญาโอนสิ้นสุดลงตามกำหนดระยะเวลาที่ระบุไว้ สิทธิของนักแสดงจะกลับมายังนักแสดงโดยอัตโนมัติ[67] หากเป็นการโอนตลอดอายุการคุ้มครอง ผู้รับโอนจะได้สิทธิทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่ระบุในสัญญาจนสิ้นอายุการคุ้มครอง ซึ่งถือเป็นการโอนแบบมีกำหนดระยะเวลา[68] ซึ่งต่างกับการโอนโดยไม่ได้กำหนดระยะเวลาการโอนไว้ในสัญญากฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ให้ถือว่าเป็นการโอนสิทธิของนักแสดงมีกำหนดระยะเวลา 3 ปี ระยะเวลาที่กฎหมายสันนิษฐานจะแตกต่างกับระยะเวลาลิขสิทธิ์ที่ให้ถือว่ามีกำหนด 10 ปี กรณีที่จะปรับกับหลักนี้สัญญาโอนสิทธิของนักแสดงต้องมีเจตนาโอนโดยมีกำหนดเวลาแต่ไม่ได้ระบุระยะเวลาไว้ หรือไม่มีเจตนาโอนตลอดอายุการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

ข. การโอนสิทธิของนักแสดงร่วม

กรณีที่มีนักแสดงมากกว่าหนึ่งคนขึ้นไป นักแสดงมีสิทธิโอนเฉพาะสิทธิส่วนที่เป็นของตนเท่านั้น[69] ซึ่งจะเป็นไปตามหลักกรรมสิทธิ์ร่วมตามกฎหมายแพ่ง แต่ในกฎมายลิขสิทธิ์ของประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดให้นักแสดงร่วมไม่สามารถโอนสิทธิส่วนของตนได้ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของร่วมคนอื่น สิทธิในการแสดงร่วมไม่สามารถแบ่งแยกส่วนได้ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศอังกฤษ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่ากฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศอังกฤษมีเจตนาจะให้บังคับใช้สิทธิในงานทั้งหมด ดังนั้นการโอนสิทธิของนักแสดงร่วมจำเป็นต้องอาศัยการแสดงเจตนาร่วมกัน ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วหากมีการโอนสิทธิเฉพาะส่วนที่เป็นของนักแสดงแต่ละคน ผู้รับโอนก็ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากการแสดงได้ทั้งหมด

---

[67]ธัชชัย ศุภผลศิริ, "คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537",หน้า 145.

[68]ไชยยศ เหมะรัชตะ "จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภชรายงานผลการวิจัย ปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์", (กรุงเทพ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์, ตุลาคม 2527), หน้า 114.

[69]มาตรา 51 วรรค 2 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ค. รูปแบบการโอน

1. การโอนสิทธิของนักแสดงโดยทางอื่นนอกจากทางมรดกต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน[70] เป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดแบบแห่งการโอน ดังนั้นการโอนที่ไม่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด ยอมเป็นโมฆะตามกฎหมาย[71] กล่าวคือ เป็นการโอนโดยเสียเปล่านับแต่เวลาโอน แต่อาจสมบูรณ์ถ้าเข้าลักษณะของการอนุญาตให้ใช้สิทธิหากผู้โอนและผู้รับโอนมีเจตนาให้เป็นการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์[72]

2. การโอนทางมรดก เนื่องจากสิทธิของนักแสดงเป็นทรัพย์สิน ยอมตกทอดแก่ทายาทโดยธรรมหรือผู้รับพินัยกรรม กฎหมายไม่ได้กำหนดแบบหรือพิธีการโอนสิทธิของนักแสดงทางมรดก จึงต้องนำกฎหมายแพ่งว่าด้วยเรื่องมรดกมาบังคับใช้[73]

ง. ผลของการโอนสิทธิของนักแสดง

ผลของการโอนสิทธิของนักแสดงที่ชอบด้วยกฎหมาย จะมีผลให้ผู้รับโอนได้รับสิทธิของนักแสดงตามที่ระบุไว้ในการโอน เช่น สิทธิแต่เพียงผู้เดียวตามมาตรา 44 หรือสิทธิได้รับค่าตอบแทน ตามมาตรา 45 การโอนสิทธิของนักแสดงจะแตกต่างกับการโอนลิขสิทธิ์ในกรณีการโอนลิขสิทธิ์ผู้สร้างสรรค์สามารถที่จะห้ามมิให้ผู้รับโอนหรือบุคคลอื่นใด ทำการบิดเบือนตัดทอนดัดแปลง หรือทำด้วยประการอื่นใดแก่งานนั้นจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ที่เรียกว่า ธรรมสิทธิ(moral right) แต่กรณีของนักแสดงจะไม่มีสิทธิห้ามผู้รับโอนหรือบุคคลอื่นกระทำการดังกล่าว[74] เป็นกรณีที่กฎหมายเจตนาจะไม่ให้ความคุ้มครองธรรมสิทธิแก่นักแสดง

---

[70]มาตรา 51 วรรคท้าย พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[71]มาตรา 152 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

[72]มาตรา 174 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

[73]ไชยยศ เหมะรัชตะ, "จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช รายงานผลการวิจัย ปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์" (กรุงเทพ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์, ตุลาคม 2527), หน้า 118.

[74] สมพร พรหมทิตาธร, "กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ฉบับใหม่ล่าสุด ลิขสิทธิ์" ,หน้า 76

การที่กฎหมายกำหนดให้ สิทธิของนักแสดงสามารถโอนได้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แม้ว่าจะก่อให้เกิดความสะดวกแก่ผู้ขอใช้ประโยชน์และนักแสดงสามารถเจรจาต่อรองกับผู้ต้องการใช้สิทธิของนักแสดงได้ แต่ในความเป็นจริงแล้ว นักแสดงหรือนักร้องไม่มีอำนาจต่อรองกับผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง ในที่สุดนักแสดงก็ต้องโอนสิทธิทั้งหมดให้แก่ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง ซึ่งจะทำให้ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงมีอำนาจผูกขาดแต่เพียงผู้เดียวในสิ่งบันทึกเสียง กฎหมายลิขสิทธิ์ของประเทศอังกฤษได้กำหนดห้ามนักแสดงโอนสิทธิให้แก่ผู้อื่นไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน เว้นแต่การโอนทางมรดก[75] และได้บัญญัติให้นักแสดงอาจให้อนุญาตให้ใช้สิทธิการแสดง[76] ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการอนุญาตให้ใช้ลิขสิทธิ์ อีกทั้งกฎหมายลิขสิทธิ์เยอรมันกำหนดให้นักแสดงสามารถโอนสิทธิแต่เพียงผู้เดียว หรือสิทธิเรียกค่าตอบแทนให้แก่บุคคลอื่นได้ แต่ก็บัญญัติให้นักแสดงยังคงมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว[77] คือ สิทธิในการเผยแพร่การแสดงนอกสถานที่ ตามมาตรา 74 สิทธิในการบันทึกหรือทำซ้ำสิ่งบันทึกตามมาตรา 75 หรือสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพตามมาตรา 76(1) ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าการที่กฎหมายกำหนดให้นักแสดงสามารถโอนสิทธิแต่เพียงผู้เดียวได้ ยอมเป็นผลร้ายต่อนักแสดงและสังคมที่จะได้ใช้ประโยชน์จากงานการแสดง

4.6. หลักพื้นฐานของการให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้กำหนดเงื่อนไขการได้รับความคุ้มครองเป็น 2 กรณี

1. การได้รับสิทธิแต่เพียงผู้เดียว[78]

ก. นักแสดงนั้นมีสัญชาติไทยหรือถิ่นที่อยู่ในการอาณาจักร

ข.การแสดงหรือส่วนใหญ่ของการแสดงนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักรหรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี

---

75 มาตรา 192 กฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศอังกฤษ ค.ศ.1988

76 มาตรา 193 กฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศอังกฤษ ค.ศ. 1988

77 มาตรา 78 กฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศเยอรมัน ค.ศ.1990

78 มาตรา 47 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

การให้ความคุ้มครองสิทธิของนักแสดง จะขึ้นอยู่กับหลักสัญชาติของนักแสดง หลักถิ่นที่อยู่ หรือ หลักสถานที่แสดง กรณีหลักสัญชาติ หมายความว่า คนสัญชาติไทยเป็นนักแสดงจะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายไทย ไม่ว่าการแสดงนั้นจะเกิดขึ้นในประเทศไทยหรือนอกประเทศ หลักถิ่นที่อยู่ หมายความว่า แม้เป็นคนสัญชาติต่างประเทศ หากได้ทำการแสดงในประเทศไทยก็ยอมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายไทย

2. การได้รับสิทธิได้รับค่าตอบแทน[79]

ก. นักแสดงมีสัญชาติไทยหรือมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ในขณะที่มีการบันทึกเสียงการแสดงหรือในขณะที่เรียกร้องสิทธิ

ข. การบันทึกเสียงการแสดงหรือส่วนใหญ่ของการบันทึกเสียงการแสดงนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือในประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย

หลักการได้รับความคุ้มครองของนักแสดง ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เป็นไปตามหลักคนชาติ (national treatment) และหลักต่างตอบแทน หลักประเทศที่การแสดงเกิดขึ้นและหลักการบันทึก และหลักการโฆษณาเผยแพร่งาน ดังนั้น หากสิ่งบันทึกเสียงถูกเผยแพร่ครั้งแรกในประเทศที่ซึ่งไม่ใช้สมาชิกของอนุสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย แต่ภายหลังมีการนำสิ่งบันทึกเสียงนั้นมาเผยแพร่ในประเทศไทยภายใน 30 วัน นับจากวันที่เผยแพร่ในต่างประเทศก็จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหมาย[80]

ปัญหาการให้ความคุ้มครองแก่ประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีจะครอบคลุมอนุสัญญาชนิดใด

---

[79] มาตรา 48พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[80] มาตรา 8 (2) พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

มาตรา 61 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้กำหนดให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยมิได้เป็นสมาชิกของอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961 ซึ่งเป็นอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง แต่ประเทศไทยเป็นภาคีของข้อตกลง TRIPS ซึ่งได้มีการให้คุ้มครองสิทธิของนักแสดง ดังนั้นประเทศไทยจึงต้องให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงของประเทศภาคีตามข้อตกลง TRIPS และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ได้ประกาศรายชื่อประเทศภาคีข้อตกลง TRIPS แล้ว[81]

4.7. ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดง

ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดง เป็นข้อจำกัดสิทธิของนักแสดงเนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์ได้สร้างความสมดุลย์ระหว่าง คุณค่าทางเศรษฐกิจที่ผู้สร้างสรรค์ควรได้รับจากสังคมในการสร้างสรรค์งานและคุณค่าที่สังคมจะได้ใช้ประโยชน์จากงานสร้างสรรค์ ซึ่งก็คือจุดรวมของค่าแห่งงานกับการเข้าถึงค่าแห่งงาน หรือที่เรียกว่า Fair Use โดยมีหลักการพิจารณา 3 ประการ[82] คือ

1. การทำซ้ำจะขึ้นอยู่กับสาระสำคัญของงาน มีความเหมือนกันมากน้อยเพียงใด
2. การทำซ้ำมากน้อยเพียงใด
3.ความเสียหายทางเศรษฐกิจที่ผู้สร้างสรรค์ได้รับมีมากน้อยเพียงใด

การยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงย่อมขึ้นอยู่กับสภาพสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรมและการเมืองของแต่ละประเทศ[83]

---

[81]ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่องการกำหนดรายชื่อประเทศภาคีแห่งอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองลิขสิทธิ์หรืออนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง ณ วันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2539ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับทั่วไป เล่ม 113 ตอนพิเศษ 16 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2539

[82] สมพร พรหมทิตาธร, "กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ฉบับใหม่ล่าสุดลิขสิทธิ์", หน้า 89.

[83] ธัชชัย ศุภผลศิริ, "คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537",หน้า 184

กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้นำบทบัญญัติของอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961 มาตรา 15(2) มาบังคับใช้ โดยการกำหนดให้นำข้อยกเว้นลิขสิทธิ์มาบังคับใช้ในกรณีข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงโดยอนุโลม[84] โดยมีหลักการพื้นฐาน "การกระทำใด ๆ อันเกี่ยวกับสิทธิของนักแสดง หากไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีสิทธิของนักแสดงและไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของนักแสดงเกินสมควรมิให้ถือเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง[85] การพิจารณาข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดงอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

4.7.1 งานที่กฎหมายไม่ถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์

งานที่กฎหมายไม่ถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ เช่น ข่าวประจำวัน และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสารอันมิใช่งานในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือ แผนกศิลปะ เนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์เห็นว่าข่าวสารเป็นเรื่องที่ประชาชนควรได้รับ จึงยอมให้ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกโฆษณาต่าง ๆ ได้ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

4.7.2 งานอันมีลิขสิทธิ์ แต่กฎหมายไม่ให้ถือว่าการกระทำต่องานนั้นเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยกฎหมายลิขสิทธิ์ได้ยกตัวอย่างไว้ ดังนี้

1. วิจัย หรือศึกษางาน อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร คือ ผู้ทำการวิจัยหรือศึกษาไม่ได้กระทำโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแสวงหาประโยชน์ส่วนตัว เช่นกรณีที่มหาวิทยาลัยทำซ้ำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงดนตรีของไมเคิล แจ็คสัน จำหน่ายแก่นักศึกษาภาควิชาดนตรี เพื่อศึกษาวิจัย การกระทำดังกล่าวไม่เป็นการทำเพื่อหากำไร การวิจัยหรือศึกษาไม่ว่าจะเป็นสถาบันของรัฐหรือของเอกชน แม้ว่าเอกชนจะมีการแสวงหากำไรแต่เป็นการดำเนินกิจการเพื่อการศึกษาของประชาชน

---

[84] มาตรา 53 พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[85] มาตรา 32 วรรค 1 พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

2.ใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองและบุคคลอื่นในครอบครัวหรือญาติสนิท เช่น การนำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงสดไปใช้กับเพื่อนในบ้าน แต่การใช้เพื่อประโยชน์ทางธุรกิจของบริษัทไม่เป็นการใช้เพื่อประโยชน์ของตนเอง[86] กรณีบุคคลอื่นในครอบครัวหรือเพื่อนสนิท เช่น บิดามารดา สามีภรรยา บุตร ลุง ป้า น้า อา หรือเพื่อน[87]

3. ติชม วิจารณ์ หรือแนะนำผลงานโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของสิทธิในงาน เช่น การบันทึกการแสดงสดหรือการกล่าวสนุทรของนักการเมือง เพื่อเจตนาในการติชม วิพากย์วิจารณ์ และมีการแสดงชื่อของนักแสดง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาความคิดของบุคลากร

4. เสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของสิทธิ์ในงาน เช่น กรณีการบันทึกการแสดงเพื่อเผยแพร่ข่าวสารหรือรายงานเหตุการณ์ประจำวัน เพื่อสาธารณชนทั่วไปได้รับข่าวสาร เช่น การแพร่เสียงแพร่ภาพการเปิดการแสดงของไมเคิ้ล แจ็คสัน การเสนอข่าว หมายถึง การรายงานให้สาธารณชนรับรู้ในข้อเท็จจริง ไม่ว่าจะอยู่ในลักษณะใด[88] โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของงาน

5. ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาล หรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือ ในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว เช่น เจ้าหน้าที่ทำซ้ำสิ่งบันทึกเสียงการแสดงสดของวงดนตรีหมอลำคณะนกน้อย อุไรพร เพื่อพิจารณาคำร้องเรียนรวมถึงการกระทำของเอกชนเพื่อการพิจารณาคดีของศาล[89]

---

[86] Teruo Doi , " The Intellectual Property law of Japan " , P.193.

[87] ไชยยศ เหมะรัชตะ "จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช รายงานผลการวิจัย ปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์" หน้า 180.

[88] เรื่องเดียวกัน, หน้า 192.

[89] เรื่องเดียวกัน หน้า 193.

6. ทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏโดยผู้สอน เพื่อประโยชน์ในการสอนของตน อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร ต้องเป็นการกระทำของผู้สอน เช่นการบันทึกการแสดงสดการเต้นบันเล่ย์เพื่อผู้สอนจะได้นำมาเป็นการสอน คำว่า "ผู้สอน" หมายถึงครูหรืออาจารย์ในสถาบันการเรียนการสอน รวมถึงผู้แนะนำวิชาความรู้ในเรื่องอื่น[90] แต่ไม่รวมการกระทำของผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้สอน

7. ทำซ้ำ ดัดแปลงบางส่วนของงาน หรือ ตัดทอน หรือทำบทสรุปโดยผู้สอนหรือสถาบันศึกษา เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษา ทั้งนี้ ต้องไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร ทั้งนี้จะต้องพิจารณาประโยชน์ของนักแสดงและความจำเป็นในการศึกษา

8. นำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ เช่น เปิดสิ่งบันทึกเสียงให้ผู้เข้าสอบฟังแล้วตอบคำถาม ผู้ได้รับการยกเว้นได้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการสอบ เช่น ผู้ออกข้อสอบ หน่วยงานที่จัดสอบ หรือผู้เข้าสอบ ใช้ในการตอบคำถามได้

4.7.3 <u>การรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของสิทธิ์</u>

การกระทำโดยการกล่าว คัด ลอก เลียน หรืออ้างอิงงาน ว่าเป็นการกระทำเพียงบางตอนตามสมควร โดยมีการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของสิทธิในงาน หมายถึง การระบุแหล่งที่มาของงาน เช่น ระบุชื่อผู้แสดง หากไม่ได้ระบุชื่อเจ้าของงาน อาจกล่าวพาดพิงถึงงาน หรืองานที่อ้างอิง พอให้เข้าใจว่าเป็นงานของใครลักษณะใด มีที่มาอย่างไรก็เพียงพอแล้ว แต่การกระทำต้องอยู่บนพื้นฐานของการไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีสิทธิของนักแสดง และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของนักแสดงเกินสมควร มิให้ถือว่าละเมิดสิทธิของนักแสดง

การบันทึกการแสดงเพื่ออ้างอิงเพียงสั้น ๆ ไม่ถือเป็นการทำซ้ำในสารสำคัญของงาน จึงไม่จำเป็นต้องแสดงถึงที่มาหรือเจ้าของงาน หากเป็นการกล่าว คัดลอก หรือ เลียน ยอมเป็นการทำซ้ำ หรือดัดแปลงงาน จึงต้องแสดงการรับรู้ถึงที่มาของเจ้าของงาน

---

[90]เรื่องเดียวกัน หน้า 194.

4.7.4 การทำซ้ำโดยบรรณารักษ์ของห้องสมุด

เป็นการทำซ้ำเฉพาะบรรณารักษ์แต่ผู้เดียว และรวมถึงเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่บรรณารักษ์มอบหมาย การทำซ้ำจะไม่หมายถึงการคัดแปลงเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อใช้ในห้องสมุดไม่ว่าจะเป็นห้องสมุดสาธารณะ หรือห้องสมุดเอกชน ซึ่งทำซ้ำโดยไม่ได้แสวงหากำไรและไม่ขัดต่อผลประโยชน์ของเจ้าของสิทธิ และไม่กระทบสิทธิของเจ้าของ การทำซ้ำในห้องสมุดจะรวมถึงการทำซ้ำให้ห้องสมุดอื่นด้วย หรือกรณีทำซ้ำบางตอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่น เพื่อประโยชย์ในการวิจัย หรือ ศึกษา[91] เช่น การให้ถ่ายสำเนาเอกสารโดยเก็บค่าถ่าย ไม่ถือเป็นการหากำไรการทำซ้ำดังกล่าวจะต้องอยู่บนพื้นฐานไม่เกินจำนวนที่จำเป็น[92] พิพิธภัณฑ์หรือหอจดหมายเหตุไม่ใช่ห้องสมุด

4.7.5 ข้อยกเว้นในกรณีนักแสดงนำงานนาฏกรรมหรือดนตรีกรรมออกแสดง

กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ยกเว้นแก่นักแสดงในกรณีนำงานนาฏกรรมหรือดนตรีกรรมออกแสดงเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณตามความเหมาะสม โดยมิได้จัดทำขึ้นหรือดำเนินการเพื่อหากำไร[93] โดยปกติทั่วไปการแสดงงานนาฏกรรมหรือดนตรีกรรมต่อสาธารณชนจะอาศัยนักแสดงเป็นผู้นำออกเผยแพร่ กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2521 ได้ยกเว้นกรณีการนำโสตทัศนวัสดุหรือภาพยนตร์ออกโฆษณาตามความเหมาะสม[94] เช่น เปิดวีดีโอเทปให้นักศึกษาชมในโรงอาหารของมหาวิทยาลัย ไม่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ต่อมากฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้เปลี่ยนแปลงการคุ้มครองมาเป็นงานนาฏกรรมหรือดนตรีกรรม จึงทำให้โสตทัศนวัสดุหรือภาพยนตร์ไม่ได้รับยกเว้นในกรณีดังกล่าว เพราะฉะนั้นการนำเอาวีดีโอเทป เทปเพลงหรือภาพยนตร์ออกแสดงเพื่อความบันเทิง โดยสมาคม มูลนิธิหรือองค์กรอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือการสังคมสังเคราะห์ แม้มิได้ดำเนินการเพื่อหากำไรก็เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์[95] กรณีดังกล่าวผู้เขียนเห็นว่า แม้ไม่มีกฎหมายบัญญัติข้อยกเว้นไว้ ก็สามารถนำเอาบทบัญญัติของข้อยกเว้นทั่วไปมาบังคับใช้เพื่อเป็นคุณแก่ผู้กระทำ[96] ซึ่งไม่เป็นการขัดกับหลักที่ว่า "บุคคลจะต้องรับ

---

[91] ธัชชัย ศุภผลศิริ, "คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537", หน้า 205.

[92] สมพร พรหมทิตาธร, " กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ฉบับใหม่ล่าสุดลิขสิทธิ์ ",หน้า 101.

[93] มาตรา 95 พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[94] มาตรา 34 พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2527

[95] สมพร พรหมทิตาธร, " กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ฉบับใหม่ล่าสุดลิขสิทธิ์ ",หน้า 102 .

[96] เกียรติจร วัจนะสวัสดิ์, "คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1" (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ,2531) ,หน้า 58.

ผิดทางอาญาเมื่อได้กระทำการอันกฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำบัญญัติเป็นความผิด เว้นแต่กฎหมายจะบัญญัติไว้ว่าการกระทำนั้นมีเหตุอันควรได้รับยกเว้นโทษ"[97]

หลักเกณฑ์การพิจารณาข้อยกเว้นการนำงานนาฏกรรมหรือดนตรีกรรมออกแสดง

1. ตามความเหมาะสม คือ การนำงานนาฏกรรม หรือดนตรีกรรมออกเผยแพร่มีความเหมาะสมกับสถานที่หรือไม่

2. ไม่ได้จัดขึ้น หรือ ดำเนินการเพื่อหากำไร การพิจารณาว่าเป็นการหากำไรหรือไม่ ต้องดูเจตนาที่ผู้ดำเนินการมีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไรหรือไม่ การดำเนินการเพื่อหากำไรแต่ต่อมาภายหลังขาดทุนก็เป็นการแสวงหากำไร

3. ไม่มีการจัดเก็บค่าเข้าชมไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมแม้ไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร แต่หากมีการจัดเก็บค่าเข้าชมเพื่อเป็นทุนในการเช่าสถานที่ก็ไม่ถือว่าเข้าข้อยกเว้น[98]

4. นักแสดงไม่ได้รับค่าตอบแทนในการแสดง หากนักแสดงได้รับค่าตอบแทนจะไม่เข้าข้อยกเว้นซึ่งค่าตอบแทนอาจเป็นประโยชน์ในทางทรัพย์สินหรือประโยชน์ที่ไม่ใช่ทรัพย์สิน[99]

5. เป็นการดำเนินการโดยสมาคม มูลนิธิ หรือองค์กรจัดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนา หรือการสังคมสังเคราะห์

6. ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติ และไม่กระทบกระเทือนสิทธิอันชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งเป็นเงื่อนไขสุดท้ายที่จะต้องนำมาพิจารณา

---

[97]ประภาศ อวยชัย, "ข้อโต้แย้งจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือฎีกา 100 ปี ตามกฎหมายอาญา เล่ม 3" สภาสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปภัมภ์, 2514". หน้า 2878.

[98]สมพร พรหมทิดาธร, "กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ฉบับใหม่ล่าสุดลิขสิทธิ์" .หน้า 103.

[99] ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, "ประมวลกฎหมายอาญา แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2537 ฉบับอ้างอิง" (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์วิญญาชนจำกัด, 2536), หน้า 23.

การเผยแพร่ต่อสาธารณชน หมายถึงทำให้ปรากฏต่อสาธารณชนโดยการแสดง การบรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงและหรือภาพการจำหน่ายหรือโดยวิธีอื่นใดซึ่งงานที่ได้จัดทำขึ้น[100] ซึ่งจะรวมถึงการแสดงสด การถ่ายทอดเสียงหรือภาพจากเทปเพลง เทปบันทึกเสียง เทปบันทึกภาพ เช่น การเปิดเทปธรรมะให้สมาชิกสมาคมพุทธศาสนาฟังจะได้รับการยกเว้น หากเป็นการเปิดเพลงร็อค จะไม่เป็นการเหมาะสม[101]

4.7.6 ข้อยกเว้นสิทธิของนักแสดงที่เกี่ยวกับภาพยนตร์[102]

กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 42 ได้บัญญัติข้อยกเว้นกรณีนำภาพยนตร์ออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนภายหลัง การสิ้นสุดการคุ้มครองลิขสิทธิ์ภาพยนตร์ ไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ เนื่องจากความคุ้มครองภาพยนตร์มีกำหนด 50 ปี นับแต่ได้สร้างสรรค์งาน หรือนับแต่ได้มีการโฆษณาเป็นครั้งแรก[103] และสิทธิของนักแสดงจะมีอายุการคุ้มครอง 50 ปีนับแต่ปีที่แสดงหรือมีการบันทึกการแสดง[104] ซึ่งทั้ง 2 กรณีจะมีอายุการคุ้มครองเท่ากัน แต่เนื่องจากลิขสิทธิ์ในภาพยนตร์จะประกอบด้วยลิขสิทธิ์ในงานอื่น ๆ ซึ่งมีอายุการคุ้มครองยาวนานกว่าอายุการคุ้มครองภาพยนตร์ คือ ตลอดอายุผู้สร้างสรรค์ และอีก 50 ปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ตาย เช่น ดนตรีที่ใช้ประกอบภาพยนตร์ และงานดนตรีกรรมจะมีการแสดงของนักแสดงประกอบอยู่ด้วย ดังนั้น เพื่อมิให้การนำเอาภาพยนตร์ออกฉายภายหลังสิ้นสุดอายุการคุ้มครองภาพยนตร์ เป็นการกระทำละเมิดสิทธิของนักแสดง[105] กฎหมายจึงได้บัญญัติข้อยกเว้นดังกล่าว

4.7.7 การทำซ้ำเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการของเจ้าพนักงาน[106]

เป็นการทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงที่อยู่ในความครอบครองของทางราชการ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ โดยพนักงานซึ่งมีอำนาจและหน้าที่ตามกฎหมาย[107] หรือตามคำสั่งของพนักงาน ซึ่งต้องเป็นคำบังคับให้กระทำหรือไม่กระทำ มิใช่คำแนะนำหรือขอร้องซึ่งจะกระทำ

---

[100] มาตรา 4 พระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[101] สมพร พรหมทิตาธร, "กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ฉบับใหม่ล่าสุดลิขสิทธิ์" .หน้า 104.

[102] มาตรา 42 พระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[103] มาตรา 24 พระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[104] มาตรา 45 และ 50 พระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[105] ไชยยศ เหมะรัชตะ,"จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภชรายงานผลการวิจัยปัญหากฎหมายลิขสิทธิ์".หน้า 208.

[106] มาตรา 43 พระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[107] ประภาศน์ อวยชัย, " ข้อได้แย้งจากที่ประชุมโดยศาลฎีกาหรือฎีกา 100 ปี ตามกฎหมายอาญา เล่ม 3" .หน้า 2877.

หรือไม่กระทำสุดแต่ความพอใจของผู้กระทำ ผู้รับคำสั่งไม่จำต้องเป็นข้าราชการผู้ใต้บังคับบัญชาเสมอไป[108] อาจเป็นผู้รับจ้างบันทึกและไม่เป็นการขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีสิทธิของนักแสดงและไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของสิทธิเกินสมควร

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า การยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดง จะขึ้นอยู่กับจารีตประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา เศรษฐกิจและการเมืองของแต่ละประเทศจะเห็นสมควร ผู้เขียนเห็นว่าการบัญญัติข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดง ควรขยายการยกเว้นแก่ สถานสงเคราะห์,สถานพยาบาลคนพิการ และควรมีข้อจำกัดบางประการในการยกเว้น เช่น

1. การบันทึกเสียงการแสดงเพื่อเผยแพร่ในสถานพยาบาลคนตาบอด

2.การใช้ประโยชน์สิ่งบันทึกการแสดงที่อยู่ในรูปดิจิตอลอนุญาตให้ผู้ซื้อสามารถทำซ้ำเพื่อการใช้

3. การทำซ้ำสิ่งบันทึกการแสดงเพื่อเก็บรักษา เพื่อการอนุรักษ์

4. การทำซ้ำข้อความใต้ภาพ (Sub-titled) หรือการแก้ไขอื่นใดเพื่อวัตถุประสงค์ให้คนหูหนวกหรือผู้มีปัญหาทางด้านการฟัง หรือผู้มีปัญหาด้านสมองหรือพิการอื่นใด

5. การบันทึกเสียงหรือภาพหรือทั้งเสียงและภาพ เพื่อใช้ในการสอนผู้บันทึกต้องทำลายสิ่งบันทึกภายในสิ้นปีการศึกษา เว้นแต่มีการจ่ายค่าตอบแทน

4.8.<u>การบันทึกการแสดงบนโสตทัศนวัสดุหรือภาพยนตร์</u>

ตามอนุสัญญาโรม ค.ศ.1961 ได้บัญญัติให้สิทธิของนักแสดงระงับไปกรณีนักแสดงนั้นยอมให้บันทึกการแสดงบนโสตทัศนวัสดุ หรือ ภาพยนตร์ [109] ไม่ว่าการบันทึกดังกล่าวจะมีเจตนาเพื่อนำออกฉายเป็นภาพยนตร์หรือทางโทรทัศน์[110]ทั้งนี้เพื่อเป็นการคุ้มครองและป้องกัน

---

[108]ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 34 - 35/2462

[109]มาตรา 19 ของอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961

[110]WIPO, " Guide to the Rome Convention and to the Phonograms Convention ", Geneva 1978, P.67.

แก่ผู้สร้างเนื่องจากได้ลงทุนจำนวนมากในการสร้างภาพยนตร์ หรือ โสตทัศนวัสดุซึ่งกฎหมายลิขสิทธิ์ญี่ปุ่นและเยอรมัน ได้มีการบัญญัติไว้สอดคล้องกับอนุสัญญาโรม หากนักแสดงอนุญาตให้นำการแสดงเข้าร่วมในงานภาพยนตร์ หรือ โสตทัศนวัสดุ สิทธิของนักแสดงในการอนุญาตให้ทำซ้ำหรือสิทธิในการได้รับค่าตอบแทนในการเผยแพร่ต่อสาธารณชนเป็นอันระงับไป[111] แต่ในประเทศอังกฤษไม่ได้กำหนดให้สิทธิของนักแสดงระงับไปในกรณีบันทึกในงานภาพยนตร์หรือโสตทัศนวัสดุ เนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์ประเทศอังกฤษแบ่งแยกการคุ้มครองลิขสิทธิ์ออกเป็นงานต้นฉบับและงานที่สร้างสรรค์เพิ่มขึ้น

กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มิได้บัญญัติกรณีสิทธิของนักแสดงที่บันทึกในโสตทัศนวัสดุหรือภาพยนตร์ แต่ได้บัญญัติในกรณี " สิ่งบันทึกเสียง " [112] หมายความว่า งานอันประกอบด้วยลำดับของเสียงดนตรี เสียงการแสดง หรือ เสียงอื่นใดๆ โดยบันทึกลงในวัสดุไม่ว่าจะมีลักษณะใดๆ อันสามารถที่จะนำมาเล่นซ้ำได้อีกโดยใช้เครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการใช้วัสดุนั้น แต่ทั้งนี้มิให้หมายรวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์หรือเสียงประกอบโสตทัศนวัสดุ " ดังนั้นเสียงที่ประกอบภาพยนตร์หรือโสตทัศนวัสดุ จะไม่ได้รับความคุ้มครองในฐานะงานสิ่งบันทึกเสียงแต่จะได้รับความคุ้มครองในฐานะงานโสตทัศนวัสดุหรือภาพยนตร์ และนักแสดงก็จะสิ้นสิทธิเช่นเดียวกัน เมื่อยินยอมแสดงในงานโสตทัศนวัสดุหรือภาพยนตร์

แนวโน้มในระดับระหว่างประเทศได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลง การสิ้นสิทธิของนักแสดงในกรณีบันทึกในภาพยนตร์ หรือ โสตทัศนวัสดุ ตามมาตรา 19 ของอนุสัญญาโรม ค.ศ. 1961เนื่องจากปัจจุบันได้มีการใช้การแสดงในการบันทึกวีดีโอเทป หรือ รายการโทรทัศน์ หรือ ภาพยนตร์ อย่างมาก และเป็นการจำกัดสิทธิของนักแสดงไว้ต่ำกว่าสิทธิของผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียงและผู้แพร่เสียงแพร่ภาพ ทำให้นักแสดงสูญเสียประโยชน์ที่ควรได้อย่างมาก[113]

---

[111] Stephen M. Stewart, " International Copyright and Neighbouring Rights ", P.436.

[112] มาตรา 4 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[113] Shinji Matsumoto ," Protection of performers and producers of phonograms . Regional Copyright Seminar for Asia and Pacific ", P.152.

4.9. การเยียวยาความเสียหายการละเมิดสิทธิของนักแสดง

โดยปกติทั่วไปสิทธิของนักแสดงจะขึ้นอยู่กับสัญญาที่นักแสดงทำไว้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยสัญญาจะระบุถึงการเยียวยาความเสียหายในกรณีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดกระทำผิดสัญญา รวมถึงการกระทำที่ได้ก่อให้เกิดความเสียหาย การเยียวยาความเสียหายจากการละเมิดสิทธิของนักแสดงอย่างมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ [114] ได้แก่

1. ความรวดเร็ว (speed) คือ ความรวดเร็วของการดำเนินกระบวนพิจารณาของศาล

2. ภาระการพิสูจน์ (burden of proof) คือ ความยุ่งยากสลับซับซ้อนในภาระการพิสูจน์

3. มูลค่า (cost) คือ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีและค่าตอบแทนที่จะได้รับจากการดำเนินคดี

การเยียวยาความเสียหายกรณีละเมิดสิทธิของนักแสดง โดยทั่วไปจะใช้วิธีการเยียวยาความเสียหายในการละเมิดลิขสิทธิ์มาใช้กับกรณีของนักแสดง เนื่องจากมีลักษณะความเสียหายบนพื้นฐานเช่นเดียวกัน การเยียวยาความเสียหายอาจแบ่งได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

4.9.1. การเยียวยาความเสียหายทางอาญา

การเยียวยาความเสียหายทางอาญา เป็นการดำเนินการโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการยับยั้งความเสียหายที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพที่จะระงับความเสียหายในทันทีทันใดพร้อมทั้งให้ความคุ้มครองความเสียหายทางแพ่งด้วย ในกรณีการดำเนินการกับร้านค้าหรือแผงลอยที่จำหน่ายหรือผลิตสิ่งบันทึกเสียงหรือสถานที่ที่ใช้บันทึกเสียง อาจใช้เจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์หรือตำรวจ เข้าไปในอาคาร สถานที่ทำการ สถานที่ผลิต หรือสถานที่เก็บสินค้าของบุคคล

---

[114] Stephen M. Stewart , " International Copyright and Neighbouring Rights", P.204.

หรือเข้าไปในยานพาหนะ เพื่อตรวจค้นสินค้า หรือตรวจสอบเมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิด ยึดหรืออายัดเอกสาร หรือสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินคดี ในกรณีมีเหตุอันควรสงสัยว่ากระทำความผิดตาม พ.ร.บ. นี้[115] ซึ่งเป็นมาตรการที่รวดเร็ว หากผู้ต้องหารับสารภาพ การดำเนินคดีก็จะเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว

แต่การดำเนินคดีอาญาในกรณีจำเลยต่อสู้คดี เป็นภาระหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นชัดเจนประกอบพยานหลักฐานว่าจำเลยได้กระทำละเมิดโจทก์จริง ซึ่งเป็นภาระหน้าที่ที่ยากจะพิสูจน์ถึงเจตนาร้ายของจำเลยได้ ดังนั้นกฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 จึงได้บัญญัติหลักการดำเนินคดีและการนำสืบคดีทั้งทางแพ่งและอาญา แตกต่างจากคดีทั่วไป เช่น การกำหนดหลักเกณฑ์การพิสูจน์ความผิดที่เป็นคุณแก่ฝ่ายโจทก์มากกว่าฝ่ายจำเลย[116] โดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่างานที่มีการพิจารณาในคดี เป็นงานอันมีสิทธิของนักแสดง และโจทก์เป็นเจ้าของสิทธิในงานดังกล่าว[117] แต่ข้อสันนิฐานดังกล่าวมิใช้ข้อสันนิษฐานเด็ดขาดจำเลยสามารถโต้แย้งขัดค้านได้ แม้ว่าข้อสันนิษฐานดังกล่าวจะเป็นคุณแก่นักแสดง แต่นักแสดงก็มีภาระการพิสูจน์ว่าผู้ละเมิดได้กระทำผิดจริงตามที่กล่าวอ้าง[118]

รวมทั้งมาตรการกำหนดให้สิ่งที่ทำขึ้นหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร อันเป็นการละเมิดสิทธิของนักแสดง และยังเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ละเมิด ตกเป็นของเจ้าของสิทธิของนักแสดงเท่านั้น บุคคลอื่นไม่มีสิทธิได้รับ[119] เช่น ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ ผู้เช่าสิทธิ์ หรือผู้ได้รับมอบอำนาจให้ฟ้องคดีแทน กรณีเป็นสิ่งที่ได้ใช้ในการกระทำความผิด กฎหมายบังคับให้ริบเสียทั้งสิ้น[120]

---

[115]มาตรา 67 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[116] พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา, "ข้อควรคิดหลักทั่วไปและคำพิพากศาลฎีกาพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ฉบับประยุกต์ใช้งานทางปฏิบัติ", (กรุงเทพ : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญชน จำกัด), หน้า 42.

[117]มาตรา 62 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[118]ดูคำพิพากษาฎีกาที่ 5009/2533

[119]พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา, "มาตรการและโทษทางอาญาสำหรับผู้กระทำละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง", ดุลพาห42 (มกราคม - มีนาคม, 2538) : 133.

[120] มาตรา 75 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

กรณีศาลพิพากษาให้ปรับและผู้กระทำความผิดชำระค่าปรับตามคำพิพากษาแล้ว กฎหมายลิขสิทธิ์พ.ศ. 2537 กำหนดให้จ่ายค่าปรับแก่เจ้าของลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดงหรือทั้งสองกรณี จำนวนกึ่งหนึ่ง และการได้รับค่าปรับบางส่วนไม่เป็นการตัดสิทธิของนักแสดงที่จะเรียกร้องความเสียหายทางแพ่งในส่วนที่เกินจำนวนเงินค่าปรับที่นักแสดงได้รับ[121]

กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ให้อำนาจอธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ สามารถเปรียบเทียบปรับกรณีละเมิดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของนักแสดงตามมาตรา 44 และสิทธิได้รับค่าตอบแทนตามมาตรา 45 หากการกระทำดังกล่าวไม่เป็นการกระทำเพื่อการค้า[122] ซึ่งเป็นมาตรการระงับข้อยุ่งยากในการดำเนินคดีและทำให้คดีสิ้นสุดไปโดยเร็ว เนื่องจากคดีละเมิดสิทธิของนักแสดงกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความกันได้[123] หากคู่กรณีตกลงประนีประนอมยอมความกัน สิทธิการฟ้องคดีอาญาเป็นอันระงับสิ้นไป[124]

กรณีผู้กระทำความผิดไม่เข็ดหราบหรือกระทำผิดซ้ำ เมื่อพ้นโทษยังไม่ครบกำหนด 5 ปี ได้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์อีก และศาลลงโทษในการกระทำผิดศาลต้องระวางโทษเป็น 2 เท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดครั้งหลัง[125] เป็นการระวางโทษ 2 เท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับการกระทำความผิดครั้งหลัง มิใช่ 2 เท่าของโทษที่ศาลกำหนดจะลงแก่จำเลย[126] เช่น โทษครั้งหลังเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา 69 วรรค 2 ซึ่งต้องระวางโทษจำคุก 6 เดือนถึง 4 ปี หรือปรับตั้งแต่ 100,000 บาทถึง 800,000 บาท การระวางโทษในกรณีที่ทำผิดซ้ำ ก็คือจำคุก 12 เดือนถึง 8 ปีหรือปรับตั้งแต่ 200,000 บาท ถึง 1,800,000 บาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

---

[121]มาตรา 77 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[122]มาตรา 76 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[123]มาตรา 66 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[124]พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา. "ข้อควรคิดหลักทั่วไปและคำพิพากษาศาลฎีกาพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ฉบับประยุกต์ใช้งานทางปฏิญัติ" .หน้า 49.

[125]มาตรา 73พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[126]พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา, "ข้อควรคิดหลักทั่วไปและคำพิพากษาศาลฎีกาพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ฉบับประยุกต์ใช้งานทางปฏิญัติ". หน้า 55.

4.9.2. การเยียวยาความเสียหายทางแพ่ง

การดำเนินการเยียวยาความเสียหายทางแพ่ง เป็นการบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือจะเกิดขึ้นจากการกระทำละเมิด เช่น การชดใช้ค่าเสียหายหรือ การยับยั้งการกระทำละเมิดและการกระทำที่จะละเมิดสิทธิของนักแสดงในอนาคต เช่น คำสั่งศาลให้ระงับการแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสด หรือคำสั่งศาลให้ระงับการบันทึกการแสดงโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการสั่งให้ส่งมอบอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการกระทำละเมิด รวมทั้งการยึดอายัด ดังได้กล่าวมาแล้ว กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้กำหนดหลักการดำเนินคดีที่แตกต่างกับคดีทั่วไป อีกทั้งปัจจุบันได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งมีอำนาจในการพิจารณาคดีละเมิดลิขสิทธิ์หรือสิทธิของนักแสดง ซึ่งมีวิธีพิจารณาคดีเป็นพิเศษ เช่น ให้มีการสืบพยานหลักฐานไว้ก่อน ให้ยึดหรืออายัดเอกสารหรือวัตถุที่จะใช้เป็นพยานหลักฐาน ให้อธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ โดยอนุมัติประธานศาลฎีกามีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการพิจารณาคดีหรือการรับฟังพยานหลักฐาน[127]ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาพิพากษาคดี เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพรวดเร็วและเป็นธรรม

การดำเนินคดีละเมิดสิทธิของนักแสดง โดยการฟ้องเรียกค่าเสียหายและการขอให้คืนทรัพย์ฐานละเมิดเป็นคดีแพ่งหรือคดีละเมิดสามัญทั่วไป การดำเนินกระบวนพิจารณาจะเป็นไปตามวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่ว่าการละเมิดสิทธิของนักแสดงเป็นการกระทำโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือเรียกว่าเป็นการละเมิดโดยตรง หรือ เป็นการละเมิดโดยทางอ้อม ก็คือ การกระทำที่ไม่ได้การกระทำแก่ตัวงานอันมีสิทธิของนักแสดงโดยตรง แต่กระทำกับงานที่ได้ทำขึ้นโดยละเมิดสิทธิของนักแสดง[128] การเยียวยาความเสียหายทางแพ่งจะขึ้นอยู่กับคำสั่งของศาล หากศาลเชื่อว่า จำเลยการละเมิดสิทธิ์ของโจทก์ โดยวิธีการดังนี้

---

[127] ปลื้มจิต ทวิพัฒน์, "ความจำเป็นและความพร้อมในการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ, "ดุลพาห 42 (มกราคม - มีนาคม 2538) : 128.

[128]สมพร พรหมหิตะชน, "กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ฉบับใหม่ล่าสุดลิขสิทธิ์" .หน้า 82 - 82.

การดำเนินคดีละเมิดสิทธิของนักแสดง โดยการฟ้องเรียกค่าเสียหายและการขอให้คืนทรัพย์ฐานละเมิดเป็นคดีแพ่งหรือคดีละเมิดสามัญทั่วไป การดำเนินกระบวนพิจารณาจะเป็นไปตามวิธีพิจารณาความแพ่ง แต่ว่าการละเมิดสิทธิของนักแสดงเป็นการกระทำโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือเรียกว่าเป็นการละเมิดโดยตรง หรือ เป็นการละเมิดโดยทางอ้อม ก็คือ การกระทำที่ไม่ได้กระทำแก่ตัวงานอันมีสิทธิของนักแสดงโดยตรง แต่กระทำกับงานที่ได้ทำขึ้นโดยละเมิดสิทธิของนักแสดง[128] การเยียวยาความเสียหายทางแพ่งจะขึ้นอยู่กับคำสั่งของศาล หากศาลเชื่อว่าจำเลยกระทำละเมิดสิทธิของโจทก์ โดยวิธีการดังนี้

ก. คำสั่งของศาล (Injunction)

คำสั่งของศาล ในระบบกฎหมาย Comman Law ผู้เสียหายอาจร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งยับยั้ง หรือระงับการละเมิดสิทธิของโจทก์ไว้ก่อนเริ่มพิจารณาคดี (Interlocutory injunction) หรือระหว่างพิจารณาคดี(final injunction)หากผู้ใดฝ่าฝืนจะมีโทษจำคุกหรือปรับซึ่งเป็นมาตรการเยียวยาความเสียหายทางแพ่งที่มีประสิทธิภาพและรวดเร็ว เนื่องจากศาลอาจสั่งให้มีการพิจารณาฝ่ายเดียวโดยผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้ศาลเชื่อว่ามีการกระทำละเมิดจริง และผู้ร้องให้หลักประกันความเสียหายที่จะเกิดแก่ศาล ศาลก็จะมีคำสั่งให้จำเลยระงับการกระทำการละเมิดจนกว่าจะมีการพิจารณาคดีเสร็จสิ้น หรือให้จำเลยเปิดเผยพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องหรือมาตราการจำหน่ายจ่ายแจก เช่น กรณีนักแสดงทราบว่าจะมีการแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงสดของตนโดยไม่ได้รับอนุญาตนักแสดงก็อาจร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งระงับการแพร่เสียง หรือ การแพร่เสียงแพร่ภาพก่อนที่การพิจารณาคดีว่าจำเลยมีสิทธิแพร่เสียงแพร่ภาพหรือไม่ เนื่องจากโดยปกติการแพร่เสียงแพร่ภาพการแสดงที่ประชาชนสนใจจะอยู่ในระยะสั้นๆ ก่อนที่ศาลจะพิจารณาคดีถึงที่สุด หากไม่มีการดำเนินกระบวนพิจารณาที่รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงจะไร้ผล

แม้ว่าตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 254 จะได้บัญญัติให้โจทก์สามารถยื่นคำของฝ่ายเดียวต่อศาลพร้อมกับคำฟ้องหรือในเวลาใด ๆ ก่อนพิพากษาเพื่อให้ศาลมีคำสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยกระทำซ้ำหรือกระทำต่อไปซึ่งการละเมิดหรือให้หยุดหรือป้องกันการเปลืองไปเปล่า การบุบสลาย การโอน การขาย การยักย้ายหรือจำหน่ายซึ่งทรัพย์สิน ซึ่งคำขอดังกล่าวโจทก์ต้องยื่นพร้อมกับคำฟ้อง ซึ่งกว่าโจทก์จะดำเนินการร่างฟ้องเสร็จก็จะเป็นการล่าช้าไม่ทันการ ดังนั้นหากใช้คำสั่งศาลตาม common Law ก็จะทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการดำเนิน

คดี อีกทั้งก่อนศาลมีคำสั่งตามมาตรา 254 ศาลจะต้องสืบพยานจนเป็นที่พอใจว่าคำฟ้องและคำขอนั้นมีเหตุสมควรเพียงพอตามที่ขอ หรือ มีเหตุที่น่าเชื่อถือว่าจำเลยจะโอน ขาย หรือมีเหตุในการยึดหรืออายัดซึ่งเป็นการยุ่งยากมีระยะเวลานาน[129] และคำสั่งตามมาตรา 254 (2) จำเลยอาจเสนอข้อคัดค้านได้ซึ่งอาจทำให้ล่าช้าไม่ทันต่อเหตุการณ์ดังกล่าว

ดังนั้น พระราชบัญญัติศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 จึงให้อำนาจอธิบดีผู้พิพากษาศาลทรัพย์สินทางปัญญาออกข้อกำหนดเพื่อให้ศาลออกคำสั่งที่เรียกว่าคำสั่ง Anton piller order[130] ในการออกคำสั่งดังกล่าวศาลอาจสั่งให้โจทก์วางหลักทรัพย์เพื่อเป็นประกันความเสียหายแก่จำเลย

ข. ค่าเสียหาย

ในการกำหนดค่าเสียหายศาลจะคำนึงถึงความร้ายแรงของความเสียหาย การสูญเสียผลประโยชน์ ค่าใช้จ่ายอันจะเป็นในการบังคับคดีตามสิทธิซึ่งจะแตกต่างจากหลักการคำนวณการเสียหายในคดีละเมิดทั่วไป[131] แม้ว่าในการพิจารณาคดีอาญาศาลจะมีคำสั่งให้จ่ายค่าปรับที่จำเลยชำระตามคำพิพากษากึ่งหนึ่งแก่นักแสดง การได้รับค่าปรับจำนวนดังกล่าวจะไม่กระทบกระเทือนสิทธิของนักแสดงที่จะฟ้องเรียกค่าเสียหายในทางแพ่งในส่วนที่เกินจำนวนค่าปรับที่ได้รับแล้ว[132]

4.10. การคุ้มครองธรรมสิทธิของนักแสดง

กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ได้ให้สิทธิแก่ผู้สร้างสรรค์งานลิขสิทธิ์ในการห้ามมิผู้รับโอนลิขสิทธิ์ หรือบุคคลอื่นใดบิดเบือน ตัดทอน ดัดแปลง หรือ ทำโดยประการอื่นใดแก่งานนั้นจนเกิด

---

[129]มาตรา 254 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

[130]WIPO, "Background reading material on Intellectual property" , P.226.

[131]มาตรา 64 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[132]มาตรา 76 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

ความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือ เกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์[133] หรือที่เรียกว่า ธรรมสิทธิ[134](moral right)คือสิทธิที่จะแสดงว่าตนเป็นผู้สร้างสรรค์งานและสิทธิที่จะห้ามมิให้บุคคลอื่นใดบิดเบือน ตัดทอน ดัดแปลงหรือทำโดยประการอื่นใดแก่งานนั้นจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์แต่กฎหมายลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ไม่ได้บัญญัติให้ความคุ้มครองธรรมสิทธิแก่นักแสดง แต่ปัจจุบันนี้ในระดับระหว่างประเทศ ได้ยอมรับที่จะให้ความคุ้มครองแก่นักแสดงในเรื่องธรรมสิทธิ เนื่องจากการพัฒนาการบันทึกในระบบดิจิตอล(digital) มีประสิทธิภาพสูง ทำให้ง่ายแก่การบิดเบือน ตัดทอน ดัดแปลงหรือทำโดยประการอื่นใดแก่งานของนักแสดง จนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงหรือเกียรติคุณของนักแสดง

4.11. ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง

ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงตามอนุสัญญาโรมมีกำหนด 20 ปี แต่ระยะการคุ้มครองสิทธิของนักแสดงในต่างประเทศส่วนใหญ่จะมีกำหนด 50 ปี ซึ่งถือว่าเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมที่สุดรวมทั้งข้อตกลง TRIPs ก็ได้กำหนดให้มีระยะคุ้มครองสิทธินักแสดง 50 ปี

ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิของนักแสดง แยกเป็น 2 กรณี คือ

1. ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิเด็ดขาด

ก. ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิเด็ดขาด[135] มีกำหนด 50 ปี นับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการแสดง

ข. ในกรณีมีการบันทึกการแสดงให้มีอายุ 50 ปี นับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่มีการบันทึกการแสดง

2. ระยะเวลาการคุ้มครองสิทธิได้รับค่าตอบแทนมีกำหนด 50 ปี นับแต่วันสิ้นปีปฏิทินของปีที่ได้มีการบันทึกเสียงการแสดง[136]

ระยะเวลาดังกล่าวเป็นระยะเวลาคุ้มครองสิทธิของนักแสดง หาใช้ระยะเวลาในการดำเนินคดีในการละเมิดสิทธิของนักแสดงไม่ ระยะเวลาในการดำเนินคดีละเมิดสิทธิของนักแสดงจะเริ่มแต่เมื่อมีการกระทำละเมิดไปจนถึงระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

---

[133]มาตรา 18 พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[134]ธัชชัย ศุภผลศิริ, "คำอธิบายกฎหมายลิขสิทธิ์ พร้อมด้วยพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537",หน้า 155.

[135]มาตรา 49พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537

[136]มาตรา 50พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537